

ARLÓI TENGERSZEM ÓVODA
OM:028764

**ESÉLYTEREMTŐ PEDAGÓGIAI
PROGRAM**

2021.

Legitimációs előlap

Intézmény OM azonosítója: 028764	Készítette a nevelőtestület: ..... intézményvezető Ph
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások	
Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai programot a .... határozatszámom a nevelőtestület elfogadta: ..... nevelőtestület nevében	20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) az óvoda szakmai munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított ..... szakmai munkaközösség-vezető
Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján, mint az Arlói Tengersizem Óvoda vezetője nyilatkozom, hogy a pedagógiai program jelenlegi módosítsa a fenntartótól többletfinanszírozást nem igényel. ..... intézményvezető Ph	20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (6) A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el. ..... védőnő
A Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a pedagógiai programot az óvoda vezetője a ...../2021 ( ) határozatszámom jóváhagyta. ..... óvodavezető Ph	
A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak. ..... a szülői közösség képviselőjében	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható az óvoda honlapján: www.arloovoda.hu	Érvényes: A kihirdetés napjától: 2021. szeptember 1-től visszavonásig.
Verziószám: 3/2021.	Iktatószám: ..... Készült: 4 eredeti példány

Tartalomjegyzék

I. Bevezető

- I.1. A pedagógiai program jogszabályi háttere
- I.2. Az óvoda általános adatai és jellemzői
- I.3. Bevezető gondolatok
- I.4. Helyzetelemzés

II. Gyermekkép, óvodakép

- II.1. Gyermekkép
- II.2. Óvodakép

III. Az óvodai nevelés feladatai

- III.1. Az egészséges életmód alakítása
EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM
- III.2. Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- III.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

IV. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

- IV.1. A játék
- IV.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás
  - IV.2.1. Verselés, mesélés
  - IV.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
  - IV.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
  - IV.2.4. Mozgás
  - IV.2.5. A külső világ tevékeny megismerése
- IV.3. Munka jellegű tevékenységek

V. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- V.1. Személyi feltételek
- V.2. Tárgyi feltételek
- V.3. Szervezeti és időkeretek
  - V.3.1. Napirend
  - V.3.2. Hetirend
  - V.3.3. Tervezés, szakmai dokumentumok
- V.4. A gyermek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése
- V.4. Az óvoda kapcsolatai

VI. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések és a szociális

hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- VI.1. Óvodánk gyermekvédelmi feladata
- VI.2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése
  - VI.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek
  - VI.2.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

VII. Hagyományok ápolása

- VII.1. Néphagyományőrzés
- VII.2. Hagyományok, ünnepek

VII.3. Nemzetiségi nevelés
Magyar nyelvű cigány kulturális nevelés

VIII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

IX. Az Esélyteremtő Pedagógiai Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

X. Záró rendelkezések

I. Bevezető

I.1. A pedagógiai program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről

Pedagógiai Programunk tartalmát befolyásoló dokumentumok:

- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok
- Az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása projekt céljai

I.2. Az óvoda általános adatai és jellemzői

Neve: Arlói Tengerszem Óvoda

OM azonosító: 028764

E-mail cím: arloovoda@gmail.hu

Telefon: 06-48/444-223

Cím: 3663 Arló, Ady Endre út 164.

Székhely:

I. számú óvoda
3663 Arló, Ady Endre út 164.
06-48/544-001

II. számú feladat ellátási hely:

II. sz. óvoda
3663 Arló, Gagarin út 1.
06-48/444-223

III.számú feladat ellátási hely:

III. sz. óvoda
3663 Arló, Táncsics telep 33./A

Az óvoda fenntartója:

Arló Nagyközség Önkormányzata
3663 Arló, Ady Endre út 162.

A pedagógiai program alkotója:

Arlói Tengerszem Óvoda nevelőtestülete

Elfogadója:

Arló Nagyközség Önkormányzatának képviselő- testülete

A nevelés nyelve:

magyar

I.3. Bevezető gondolatok

Az Arlói Tengerszem Óvoda Esélyteremtő Pedagógiai Programját az Óvodai nevelés országos alapprogramja (363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet) és a Nemzeti Köznevelés törvény (2011. CXC törvény) alapján készítette el a nevelőtestületünk.

Intézményünk működésében figyelembe vesszük a közvetlen és közvetett partnereink igényeit. Fontos számunkra a feladat ellátási helyek közötti együttműködés, tevékenyen részt veszünk a szakmai munkát segítő és koordináló szakmai munkacsoport munkájában.

Közös eredményünk új pedagógiai programunk, melynek kialakításánál figyelembe vettük az óvodánkba járó gyerekek jellemző sajátosságait, partnereink felénk megfogalmazott jelzéseit, a fenntartó elvárásait, valamint a tanfelügyeleti ellenőrzés megállapításait.

Nevelőmunkánkban építünk eddig elért eredményeinkre, a múlt tapasztalataira. Innovatív kezdeményezésünk az Esélyteremtő pedagógiai programunk.

Küldetésnyilatkozat

Fontos számunkra családias, érzelmi biztonságot nyújtó, élményekben, tapasztalatokban és tevékenységekben gazdag, elfogadó, előítéletek nélküli óvodai nevelésünk. A gyermek egyéni sajátosságait, kiemelten a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a nehezen nevelhető, az SNI-s valamint a tehetséges gyerekek igényeit messzemenően szem előtt tartjuk.

Tervszerű, tudatos pedagógiai munkával fejlesztjük a gyerekek képességeit. Sokszínű tevékenységekben közvetítjük a gyermekek számára az egyetemes emberi kultúra értékeit.

Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését.

Ennek érdekében fontosnak tartja:

- a nevelőtestület átfogó, intézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódását,
- az óvoda befogadó nevelését erősítő, deszegregációs célú fejlesztése érdekében oktatásszervezési intézkedési tervek fejlesztésének kidolgozását,
- a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést,
- valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek megteremtését.

I.4. Helyzetelemzés

Óvodánk bemutatása

Az óvoda története 2020. augusztus 31-ig

Az Arlói Tengersizem Óvoda 2 feladat ellátási helyen működő intézmény. A székhely, az I. számú óvoda, mely 1976-ban épült (3663. Arló, Ady Endre út 164.) 3560 m²-es, a telephely az 1982-ben épített II. számú óvoda (3663. Arló, Gagarin út 1.) 4918 m²-es telken található.

Mindkét óvodaépületben építéskor 2-2 csoportszoba került kialakításra, amelyek tágasak, világosak, megfelelnek a gyermeki szükségletek kielégítésének. Az óvodába járó gyerekek számának emelkedése tette szükségessé a későbbi években épületenként még 1-1 óvodai csoport létrehozását. Elsőként a II. számú óvodában 1990-ben alakították át a megszűnt főzőkonyha helységét csoportszobává, amelynek alapterülete 33 m².

A későbbiekben további bővítés is szükségessé vált a gyerekek elhelyezése érdekében. Így 2000-ben az I. számú óvodaépület végében lévő szolgálati lakás megszüntetésével, átalakításával jött létre 6. óvodai csoportunk, amelynek alapterülete szintén kicsi, 29 m².

Az I. számú óvodában 2 gyermeköltöző és 2 gyermekmosdó, a II. számú óvodában 3 gyermeköltöző és 2 gyermekmosdó szolgálja a csoportok napi működését.

Óvodánk épületei energiatakarékos, korszerű világítással ellátottak. A fűtés központi fűtés jellegű, a rendszer mindkét helyen gázfűtésre, valamint fa tüzelésre alkalmas kazánnal is rendelkezik.

Mindkét épületben tálalókonyha működik.

Az óvoda berendezése, tárgyi környezete melegséget, biztonságot, esztétikai élményt nyújt a gyermekeknek. Egyik épületben sincs tornaszoba, így a gyerekek mozgásfejlesztése a csoportszobák átrendezésével bent, vagy udvari tevékenység keretében valósíthatók meg. Hiányzik az épületekből az elkülönítő helység (orvosi szoba), valamint a gyermekek egyéni fejlesztésére alkalmas foglalkoztató helység, ezeknek a tevékenységeknek az iroda vagy az óvónői öltöző ad helyet.

Az épületek mellett tágas, parkos udvar várja a gyerekeket. Udvari játékkállományunk bővítése évről évre történő, folyamatos beruházásokkal történik.

Udvarainkon sok fa és növény ad lehetőséget az évszakok változásának megfigyeléséhez. Virágok, növények folyamatos ültetésével igyekszünk még esztétikusabbá, otthonosabbá tenni a magunk és a gyerekek számára.

Az óvoda története 2020. szeptember 1-től

A 2020/21-es nevelési évre készülve, a beiratkozást követően új óvodai csoport beindítása vált szükségessé. Meglévő épületeink adottságai nem tették lehetővé a magas gyermeklétszám következtében létrehozott fejlesztést, ezért ideiglenesen új telephelyen került kialakításra a 18 gyermek elhelyezésére alkalmas óvodaépület. Az önkormányzat tulajdonában lévő szolgálati lakás átalakítását követően III. számú telephelyünkön (3663 Arló, Tánacsics telep 33/A) tágas csoportszoba, öltöző, gyermekmosdó várja a gyerekeket. Kialakításra került a tálalókonyha, és a dolgozók számára mosdó-öltöző. Felújításra került az épület fűtési- és vízvezetékrendszere, világítása is. A játszóudvaron a szabványos játszótéri eszközök kialakításáig, mobil, könnyen kivihető játékszerek alkalmazásával biztosítjuk a gyerekek számára a szabad levegőn való tartózkodás idejének tartalmas eltöltését.

A gyermekek számára az étkezéseket III. számú telephelyünkön is a Napsugár Étteremből történő kiszállítással biztosítjuk.

Személyi feltételeink megfelelnek a törvényi előírásoknak.

Az óvodapedagógusok száma 15 fő, melyből 1 fő a függetlenített óvodavezető. A pedagógiai munkát 7 dajka, - csoportonként 1, és 2 pedagógiai asszisztens segíti. Az adminisztratív munkát 1 óvodatitkár látja el.

Az Arlói Tengersizem Óvoda Alapító Okirata 2020. szeptember 1-től 168 gyerek elhelyezésére biztosít lehetőséget. Az I. számú óvodában 75, a II. számú óvodában 75, a III. számú óvodában 18 férőhellyel rendelkezünk. 3-3 csoport működik az I. és II. óvodában, mindkét helyen a fenntartó engedélyével 2-2 csoportban kihasználjuk a 20%-os létszámtúllépést is a gyerekek elhelyezése érdekében.

Az óvodába járó gyerekek családi helyzete, szociokulturális háttere változatos képet mutat. Magas a roma nemzetiséghez tartató gyerekek száma. Több család nehéz anyagi körülmények között él. Kevés azoknak a családoknak a száma, ahol mindkét szülő dolgozik. A gyerekek nagy része gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Magas a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma.

Alapító Okiratunk 2017. szeptemberétől sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését is lehetővé teszi. Óvodánk adottságai, feltételei enyhe értelmi fogyatékos, beszéd rendellenességgel, autizmus spektrum zavarral élő és magatartászavarral rendelkező óvodás gyerekek nevelését teszik lehetővé. Fejlesztésük biztosításához speciális szakemberek, gyógypedagógus eseti alkalmazása szükséges.

Az óvoda alapfunkcióján túl lehetőségek a gyermekek számára:

- szülők igénye alapján római katolikus hitoktatás
- felzárkóztatásra szoruló gyerekek részére fejlesztő foglalkozás (B.-A.-Z. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Ózdi Tagintézményének fejlesztőpedagógusa által)
- logopédiai fejlesztés
- Boldog Óvoda Program alkalmazása óvodánk 2 csoportjában
- Részvétel óvodánk „Bozsik” csapataiban

Az Alapprogram alapján készített pedagógiai programunk kidolgozásakor a következőket vettük figyelembe:

- szociokulturális környezetünk: a gyermekek családi háttere, a szülőknek az óvodával szembeni elvárásai, jól bevált hagyományaink;
- a gyermekek fejlettségi szintje: testi, lelki, szociális érettség;
- személyi és tárgyi feltételeink: nevelőtestületünk felkészültsége, szakmai irányultsága, a rendelkezésre álló tárgyi erőforrások;
- a fenntartói elvárások;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve;
- nemzetiségi óvodai nevelés irányelve;
- a gyermekeket megillető jogok, az egyenlő hozzáférés biztosítása.

II. Gyermekkép, óvodakép

II.1. Gyermekkép

Az Alapprogram megállapítása szerint:

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érzés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Az óvodás gyermekre jellemző:

- testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás és a pihenés,
- lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés és az elfogadás,
- elsődleges és legfontosabb tevékenysége a játék,
- jellemző rá a fokozott kíváncsiság, érdeklődés, nyitottság, és az utánzás iránti vágy,
- vonzódik a természethez, az állatokhoz, a növényekhez, a zenéhez, meséhez és az alkotó tevékenységekhez, ezáltal tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

Szeretnénk, hogy óvodásaink:

- minden nap szívesen jöjjenek óvodába,
- legyenek boldogok, tudjanak egyedül és társakkal játszani,

- személyiségük legyen kiegyensúlyozott, érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő, egészséges önbizalommal rendelkező, a szabályokat megértő, betartó és kreatív,
- testileg, szellemileg önmagukhoz képest fejlődjenek.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyerek számára:

- az egyenlő hozzáférést
- az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit (ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön)
- meglévő hátrányai csökkenése lehetőségeit
- a kiemelkedő képességei tehetséggondozását
- testi, szellemi és társas erőforrásainak építését a Boldogság Óvoda Program alkalmazásával

Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának!

Az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akikre jellemző:

- az összerendezett, harmonikus mozgás,
- nyitott érdeklődés,
- differenciált érzékelés és észlelés,
- a kialakult testséma, én- tudat és téri tájékozottság,
- a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás és feladattudat,
- együttműködés a társakkal, felnőttekkel.

II.2. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3 éves korától az iskolába lépésig.

Az óvoda funkciói:

- óvó- védő
- szociális
- nevelő- személyiségfejlesztő funkció

Az óvodában, miközben teljesíti a funkcióit a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodánkban a gyermek érdeke mindenekfelett áll.

Célunk:

- a 3-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése, egyéniségük kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével
- az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások elősegítése
- környezetbarát szemlélet és környezettudatos magatartás kialakítása, a környezet megismerése és védelmére, megóvására való nevelés
- olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó hozzáállás (attitűd) természetessé válik az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, a szülők és a gyerekek számára egyaránt
- az egyenlő bánásmód elvének teljes körű biztosítása
- a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, hátrányaik csökkentése
- a magyarság tudat megalapozása, nemzeti értékeink megismertetése, hagyományápolás
- emberi értékek, erkölcsi normák továbbítása (közösségi magatartási szabályok, empátia, tolerancia, másság elfogadása)

Feladataink:

- a gyermekek feltétel nélküli szeretete, elfogadása, tisztelete, megbecsülése
- egyéni sajátosságokhoz igazodó differenciált fejlesztése
- gyermeki szükségletek kielégítése
- érzelmi biztonságot nyújtó, derűs szeretetteljes óvodai légkör biztosítása
- testi- szociális értelmi képességek egyéni- és életkor specifikus alakítása
- sokszínű tevékenység biztosítása- szabad játék
- egyéni képességeikhez igazodó műveltségterületek közvetítése
- személyi, tárgyi környezet biztosítása
- az egészséges életvitel alapjainak kialakítása, az egészséges életmód megalapozása
- a környező világ összetett folyamatainak megértése és a környezettudatos magatartás kialakítása
- együttműködő képesség, tolerancia, társas kapcsolatos alakítása

- nemzeti, népi hagyományainkhoz, kultúránkhoz, ünnepeinkhez való érzelmi kötődés kialakítása
- a családban kialakult kulturális és világnézeti hagyományok figyelembevétele
- a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek önállóságának, önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése

Óvodai nevelésünk alapelvei:

- életkori és egyéni sajátosságok figyelembevétele
- rendszeresség és fokozottság elve
- következetesség elve
- személyes tapasztalatszerzés és gyermeki öntevékenység elve
- felelősség és kölcsönös bizalom elve

Óvodai nevelésünk értékei:

- szeretet
- gyermekközpontúság
- elfogadás és tolerancia
- biztonság
- esélyegyenlőség
- együttműködés

III. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskor gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

III.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- A gyermekek életkorát és egyéni szokásait szükségleteinek kielégítését figyelembe véve a megfelelő óvodai életritmus kialakításával az egészséges testi- lelki- szellemi fejlődés biztosítása.
- Egészséges életvitel iránti igény kialakítása.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása és a környezettudatos magatartás megalapozása.

Általános feladataink:

Egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

- a gyermek korának megfelelő optimális életritmus kialakítása
- az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása
- mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- a környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása
- környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel együttműködve speciális prevenciók, korrekciók testi és lelki nevelési feladatok ellátása

Óvodapedagógus feladatai:

- az óvodás korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezi a gondozási tevékenységeket

- biztosítja a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet
- megteremti a lehetőségét, hogy a felnőtt és a gyermek kapcsolata a gondozási feladatok végzése közben bensőséges, kölcsönösen egymásra figyelő, érzelemgazdag, örömteli, beszédes legyen, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekre
- az óvodapedagógus feladata a gyermekek szükséglete szerint megfelelő szakemberek bevonásával- szülővel, a fejlesztőpedagógussal együttműködve- speciális gondozó prevenció és korrekció testi lelki gondozási feladatok ellátása

Tisztálkodás:

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Megismerteti a tisztálkodási folyamatot: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A tisztálkodási tevékenységek során biztosítja a gyermekek számára az igényüknek megfelelő intimitást.

Öltözködés:

Elegendő időt és a szükség szerinti segítséget biztosít az öltözködésben, sorrendiség és a ruházat elhelyezésében a saját polcokon. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

A gyermekek életkor sajátosságaihoz és egyéni érzékükhöz igazodóan várja el tőlük az önálló öltözködést, ruhák/cipőjük rendben és helyén tartását.

Kialakítja annak az igényét, hogy a gyermekek az időjárástól függően önállóan változtassanak öltözködésükön.

Étkezés:

Biztosítja a kulturált étkezési szokások kialakításához szükséges feltételeket, a nyugodt, esztétikus környezetet. Személyes példájával alakítja a gyermekekben az étkezés során elvárható kulturált viselkedési formát. Az étkezések során figyelembe veszi a gyerekek egyéni igényeit, szükségleteit.

Az étkezéssel kapcsolatos tevékenységeket (önkiszolgálás, naposi munka) a gyermekek egyéni fejlődési ütemének megfelelően szervezi. A kulturált étkezési szokások elsajátítása során egyéni fejlődésük figyelembevételével ismerteti meg a gyereket az evőeszközök használatával.

Figyelmet fordít a korszerűbb táplálkozási szokások kialakítására (különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a

zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése), lehetőséget biztosít a gyermekek számára eddig ismeretlen ételfélék megkóstolására és a folyamatos folyadékellátására. Egyedi szükségletű gyerekek étkezési szokásait figyelembe veszi, segíti.

Mozgás:

A gyermekek egészségmegőrzése érdekében biztosítja a mindennapos levegőzést, mozgást, testedzést.

Minden gyermeknél, de különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, komplex példaadásra (bemutatás és magyarázat), az utánzási kedvük felkeltésére, fenntartására törekszünk.

Minden nap szervez mozgásos tevékenységet.

Időjárástól függően (köd, -5fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-2 óra levegőn való tartózkodást biztosít a fokozatosságot betartva.

A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi.

Kialakítja a gyermekekben a környezetvédelmi és megóvási szokásaikat, a környezettudatos magatartást.

Pihenés:

Az alvás, illetve a passzív pihenés biztosítása az idegrendszeri fejlődés alapfeltétele, ezért nagy gondot fordít a pihenéshez szükséges kiegyensúlyozott, feszültségoldó légkör kialakítására. A gyermekek különböző alvásigényét figyelembe veszi.

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően a nyugodt pihenés légkörének feltételeit biztosítja, gondoskodik a terem szellőztetéséről, az ágyak megfelelő elhelyezéséről.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Igényükké válik a tisztálkodással és a tisztálkodás eszközeivel gyakorolt szokások betartása
- A különböző tisztálkodási eszközöket és az evőeszközöket készségszinten használják, és kulturáltan étkeznek
- A számukra elvégezhető feladatokat észreveszik, segítenek társaiknak, felnőtteknek
- Önkiszolgálást teljes önállósággal látják el

- Igényük van közvetlen környezetük rendjének és tisztaságának megtartására
- Igényük van az életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő napirendre, pihenésre, mozgásra és egészséges étkezésre (egészséges ételek, gyümölcsök, zöldségek, tejtermékek és sok folyadék fogyasztása)
- Étkezésnél önállóan kiszolgálják magukat, a tényleges igényüknek megfelelő mennyiséget szednek
- A számukra ismeretlen ételeket is megkóstolják
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára
- Önállóan öltöznek és vetkőznek, ruhaneműikkel gondosan bánnak, cipőjüket segítség nélkül megkötik. Képesek eldönteni, hogy fel-vagy levegyenek ruhadarabot magukról.
- Környezetük élő- és élettelen tárgyaival óvatosan, gondoskodóan bánnak, önkiszolgálásuk során környezettudatosan tevékenykednek, a rendetlenséget megszüntetik maguk körül.
- Igényükké válik a levegőzés, szívesen tornáznak, kirándulnak a szabadban, örömmel vesznek részt mozgásos játékokban.

Egészségfejlesztési program

1. Bevezetés

A köznevelési törvény módosításának megfelelően (20/2012.VIII.31. EMMI rendelet) az óvodai egészségnevelés, a gyermek egészségének, biztonságának védelmével kapcsolatos feladatok, illetve az ezzel összefüggő egészségfejlesztési stratégia felállítása intézményünkben a törvényességi előírásoknak megfelelően került kidolgozásra és Pedagógiai programunk részét képező Egészségfejlesztési programban kerültek megfogalmazásra. A program elkészítésének célja az, hogy az intézmény használói köréhez, a helyi adottságokhoz igazodva megfogalmazzuk a korszerű egészségnevelés céljait és feladatait, mely iránt mindannyian elkötelezettek vagyunk és felelősséggel vállaljuk.

Az egészség azonosítható a testi, lelki és szociális harmónia állapotával. Fontos, hogy óvodásaink és az intézmény felnőtt közössége felismerjék az egészség értékjellegét, és ezért lehetőségeikhez képest, mindent meg is tegyenek. Ez a cél akkor érhető el, ha megalapozzuk a gyermekekben az önmagukért és a másokért érzett felelősségtudatot.

2. Általános cél, feladat

Célunk:

A teljes óvodai életet átfogó, a gyermeki személyiségfejlesztés szempontjából alapozó jelentőségű egészségnevelési feladatok ellátása, mely felkészíti a gyermeket az egészségének védelmére, távlati céljaiban elősegíti a társadalom számára az egészséges, edzett, terhelést elbíró személyiség kialakulását.

Feladatunk:

Az egészségnevelés területén, hogy kialakítsuk az egészséges életvitel iránti igényt, gondozzuk lelki (érzelmi, akarati, értelmi) képességeiket és az embertársakkal kapcsolatos szociális együttműködési készséget kialakítsuk.

Az egészség e három jellemzője egybefonódik a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlesztés feladatával.

Az óvodai egészségnevelési feladatainkat két részre oszthatjuk:

- egészségfejlesztés (promóció) és
- megelőzés (prevenció), melyek azonban elválaszthatatlanok és az óvodai nevelés valamennyi szakaszára vonatkoznak.

3. Az egészségfejlesztés feladatai

Az egészségfejlesztési feladatok:

- Szomatikus egészségfejlesztés (egészséges életmódra nevelés)
- Pszicho higiénés egészségfejlesztés (lelki egészségfejlesztés)
- Szociohigiénés egészségfejlesztés

E három fő feladat, tevékenységi rendszer egymással és az egészségfejlesztés tárgyi, valamint jogi alapfeltételeivel áll szoros kölcsönhatásban.

Szomatikus egészségfejlesztés (Testi egészségfejlesztés):

Óvodai nevelésünk megvalósítja az Óvodai nevelés országos alapprogramjában a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése címszó alatt megfogalmazottakat, valamint felöleli a gyermek egészségvédelmét, egészségfejlesztését, az élet és a testi épség megőrzését.

A szomatikus nevelés területei:

- személyi higiénia fejlesztése
- környezeti higiénia fejlesztése
- az egészséges táplálkozás igényének kialakítása
- a betegségek megelőzésére nevelés
- napi rendszeres testmozgás, testedzés
- balesetek megelőzésére nevelés, elsősegélynyújtás

3.1.1. Személyi higiénia fejlesztése

A személyi higiénés nevelés magában foglalja a gyermek testi gondozását, testi szükségleteinek kielégítését és a testi épség védelmét.

Célunk:

A személyi higiénia iránti igény kialakítása, a gyermekek egészségének, testi épségének védelme

Feladatunk:

Az alapvető higiéniai szokások alakítása, gyakoroltatása, ellenőrzés és folyamatos korrekció, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

A feltételek biztosítása:

Minden gyermek számára biztosított a saját személyi felszerelés (jellel ellátott törölköző, fésű, fogmosó felszerelés, ágynemű). A gyermeköltözőben minden gyermek rendelkezésére áll jellel ellátott szekrény (polc), ahol a saját ruházat, váltóruha, cipő tárolása megoldott.

A WC ülőkék, mosdók mérete megfelelő. Minden mosdóban folyékony szappanadagoló található.

A gyermekek számára biztosított orrtörüléshez, orrfújáshoz a mindig elérhető helyen lévő papír zsebkendő, melynek higiénikus tárolására szintén gondot fordítunk. A nap bármely szakaszában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége.

Járványos időszakban fokozottan figyelünk a higiénés szabályok betartására, ennek feltételeit /fertőtlenítő/ mindig biztosítjuk.

3.1.2. Környezeti higiénia fejlesztése

Az egészségnevelés feladatai csak egészséges óvodai környezetben valósulhatnak meg, melynek színterei a csoportszoba és kapcsolódó helységek, valamint az óvoda udvara.

Célunk:

A környezeti higiénia iránti igény, fogékonyság kialakítása, a környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása.

Feladatunk:

Az óvoda és szűkebb környezetünkben jelentkező környezetvédő tennivalók felismertetése, pozitív viszony kialakítása környezetünkkel és a környezetvédő magatartás szokásainak kialakítása. Példamutatással, a munkába történő bevonással, gyakoroltatással a helyes környezeti higiénés tevékenységre szoktatás.

A feltételek biztosítása:

Lehetőségeinkhez mértén feladatunk a gyermekek környezetének optimális kialakítása, kényelmes, zsúfoltságtól mentes elrendezés, térbeosztás-mellyel a tevékenységekhez szükséges elegendő helyet biztosítjuk.

A gyerekek környezetében lévő és a gyerekek által használt berendezési tárgyak megfelelnek testméreteik, ugyanakkor stabilak, biztonságosak, könnyen tisztán tarthatók.

Az eszközök, játékok tárolásának feltételei adottak, tisztán és rendben tartásukat folyamatosan elvégezzük.

A helységekben folyamatosan biztosítjuk rövid, gyakori szellőztetésekkel a természetes levegőcserét.

Gondoskodunk a helységek megfelelő mesterséges és természetes megvilágításáról.

A rendszeres takarítás, portalanítás és porszívózás mindenki számára elemi követelmény. Az egészségre ártalmas anyagokat és gyermekektől jól elzárható helyen, az előírásoknak megfelelő módon tároljuk.

Az óvoda udvarának rendszeres és előírásoknak megfelelő karbantartásáról gondoskodunk biztosítva a szilárd burkolatok balesetmentességét, a füves részek gondozását.

Udvari eszközeink többségében az EU szabványnak megfelelőek. A játszótéri elemek fejlesztését, bővítését a költségvetésben évről- évre tervezzük.

Az udvari homokozót időközönként felújítjuk, a homokot évente cseréljük. Napi rendszerességgel frissítéséről segítő munkatárs gondoskodik.

Lehetőségeinkhez mértén a homokozó árnyékolását megoldjuk, illetve használaton kívül takarófoliával védjük.

Példamutatással, ismeretközvetítéssel a környezettudatos életszemléletet igyekszünk megalapozni, séták, kirándulások alkalmával a csoportszobákban, az év jeles napjaihoz kapcsolódóan, udvari tevékenységek során.

3.1.3. Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. A növekedés nagy mennyiségű tápanyag elfogyasztását igényli, hiszen az életkorra jellemző sok mozgás sok kalóriát „emészt fel”. Folyadékigénye is fokozott, amely az élénk anyagcsere folyamatoknak és a fokozott mozgásosságából eredő hő leadásnak a következménye. Óvodában nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségnevelési feladatait

-így az étkezés előkészületeinek lebonyolítása az egészséges táplálkozás megkedveltetése, új ízek, ételféleségek megismertetése.

Célunk:

Egészségesen táplálkozó felnőtt váljék gyermekeinkből, és a korszerűtáplálkozás iránti igényt felkeltsük bennük.

Feladatunk:

A megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés, és a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység.

A családdal való együttműködés kialakítása az egészséges étkezés szokásainak terén is.

A feltételek biztosítása:

A gyermekekkel közösen végzett előkészületek során biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeinek megteremtését. Pl.: A csoportszoba zsúfoltságtól mentes, kellemes hőmérsékletű, a szükséges eszközök (tányérok, evőeszközök, poharak, terítő, szalvéta) megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.

A feltálatl ételek nevét megtanítjuk a gyerekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így ismereteket nyújtunk az ételről. Nem eröltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

Megismertetjük a gyermekeket a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, a különböző ásványi anyagokban gazdag növényi magvakkal.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban.

A gyermekek változatos étrendjét a főzőkonyhával történő rendszeres konzultációkkal, megbeszélésekkel igyekszünk biztosítani.

Biztosítjuk a nap bármely szakaszában a folyamatos folyadékpótlást.

Fokozott figyelmet fordítunk a gyerekek (közvetett módon a családok) étkezési szokásaira.

Táplálkozási rendellenesség, túlsúlyos, kórosan válogatós gyerekeknél a családdal való együttműködés fontosságát tartjuk szem előtt.

3.1.4. A betegségek megelőzésére nevelés

Kiemelt óvodapedagógusi feladat a fertőző betegségek megelőzésére nevelés. A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, zsebkendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztántartása.

Célunk:

Az egészségvédő jó szokások kialakítása.

Feladatunk:

Ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával a gyerekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére, a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása.

A feltételek biztosítása:

A minden gyermek számára biztosított egyéni tisztálkodási szereket elkülönített tárolóban helyezük el, (fogkefe, pohár). Elhasználódás esetén kérjük pótlásukat. A higiénés szabályok betartásával, a betegségek megelőzésével kapcsolatos helyes magatartási szokások begyakorlásával biztosítjuk a gyermeki szervezet általános védekező képességének fokozását, a betegségmegelőzést.

Szezonális fertőző betegségek megelőzésére- ebben az időszakban- a higiéniai szabályok betartására fokozottan odafigyelünk. (intenzív szellőztetés, zsebkezelet, fertőtlenítés stb.)

A betegségek megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően megteremtjük a gyermekek edzéséhez, a rendszeres mozgáshoz szükséges feltételeket, minden adódó lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra. Az egészséges gyerekek védelmében az óvodában észlelt megbetegedéskor a gyermeket elkülönítjük, és gondoskodunk róla, hogy minél előbb megfelelő ellátásban részesüljön. A betegségből történő felgyógyuláskor a közösségbe való visszatérés szabályait érvényesítjük.

Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn az óvoda védőnőjével, indokolt esetben többszöri szűrést iktatunk be (tisztasági vizsgálat). Kapcsolatot építünk ki az egészségügy szakembereivel, a preferált területeken a szülők felé szorgalmazzuk gyermekeink rendszeres vizsgálatát, a fogászat, a szemészet, az ortopédia területén.

3.1.5. Napi rendszeres testmozgás, testedzés

E nevelési terület a mozgásszervek alakítását, alapvető mozgáskészségek kimunkálását, az önálló testedzésre történő nevelést, a változatos mozgástevékenységek megvalósulását jelenti. Magába foglalja a szervezet edzését, a hideghez, meleghez való szoktatást, a fokozatos fizikai megterhelést, az óvodai testnevelés foglalkozásokat.

Célunk:

A testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése, rendszeres testedzés szokássá alakítása, az egészséges életvitel megalapozása.

Feladatunk:

A gyermekek mozgásigényének kielégítése, a természetes mozgáskedv megőrzése, a szervezet edzése, a rendszeres kondicionálás, ezen belül a testi erő és állóképesség fejlesztése, az időjáráshoz való alkalmazkodás és a teherbíró képesség fejlesztése.

A feltételek biztosítása:

A tornára, a játékos mozgásra teremben és szabad levegőn, eszközzel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában minden nap lehetőséget biztosítunk. Folyamatos feladatunk a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása, valamint a gyerekek teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, állóképességének nyomon követése.

Ezt a testnevelés foglalkozások szervezésénél a legfőbb alapelvként érvényesítjük, így az életkori sajátosságokat és az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vesszük. Lehetőség szerint szabadban szervezzük ezeket a tevékenységeket, legnagyobb részben mozgásos játékok keretében valósítjuk meg, a feladatok fokozatos nehezítésével. Az eltérő adottságú gyerekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás (pozitív megerősítés).

Fokozottan ügyelünk a gyermekek biztonságérzetének kialakítására, a balesetvédelmi és higiéniai szabályok betartására. Elegendő, átlátható helyszín, biztonságos eszközök, jó szellőztetés, tiszta padló.

Figyelemmel fordulunk a betegségből lábadozó, gyenge fizikumú gyerekek foglalkoztatására, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyerekekre.

3.1.6. Balesetek megelőzésére nevelés

Nem elég az egészséget megvédeni, de a váratlan események, balesetek megelőzésével az életet is szükséges védeni. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.

Célunk:

A gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladatunk:

Egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció. Folyamatos szakszerű odafigyelés a mindennapokban.

A feltételek biztosítása:

Év elején és a továbbiakban szükség szerint megbeszéljük az óvoda belsőterének és udvarának balesetvédelmi szabályait, a helyes és helytelen viselkedésmódokat. Megismertetjük gyermekeinkkel azokat a helyes magatartási formákat, amelyek betartására a balesetek elkerülése végett szükség van. Megismertetjük gyermekeinkkel a játékeszközök, valamint a tevékenységek során használt egyéb eszközök biztonságos használatát. Ezen eszközök használatának biztonságossá tétele gyakorlással történik. (olló, tű, kés, villa).

A közlekedés szabályainak megismertetését séták során a valós környezetben valósítjuk meg, szituációs, valamint szabályjátékok során gyakoroljuk a gyerekekkel. Az előírt szabályzók betartásával gondoskodunk az óvodában használatos vegyszerek zárható szekrényben történő elhelyezéséről, és minden egyéb, a balesetvédelmi és tűzvédelmi utasításban foglalt tudnivaló betartásáról. Ez minden dolgozó kötelessége!

Mindegyik feladat ellátási helyen az elsősegélynyújtó személy nevét a Tűz és balesetvédelmi szabályzat tartalmazza. Mindhárom helyen biztosított az elsősegélynyújtó felszerelés.

Pszicho higiénés egészségfejlesztés:

A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelés mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, hanem minden egyes nevelési mozzanatnak szerves része. A lelki egészség érdekében törekszünk az optimális napirend, a szellemi munka higiénéjének megvalósítására, továbbá az egészséges életmód elveinek, megfelelő életvitel igényének kialakítására.

Általános cél:

Olyan személyiség szerkezet fenntartása, mely alkalmassá teszi az embert társadalmi feladatai maradéktalan teljesítésére, miközben önmagával belső harmóniára és környezetével (természeti és társadalmi) pszicho szociális egyensúlyra törekszik.

Feladata:

A gyermekek szociális biztonságának, adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, személyiségtulajdonságainak szabad kibontakozásának elősegítése, a tartós pszichés stressz feldolgozását, a deviancia megelőzését, a harmonikus társkapcsolatok és az empátiás készség alakítását.

A pszicho higiénés egészségfejlesztés területei

- Egészséges életvezetés
- Stressz elhárítás
- Egészségre káros szokások megelőzése
- Érzelmi nevelés

3.2.1. Egészséges életvezetés (egészséges életvezetés, hibás viselkedés megelőzése, kezelése)

Az egészséges életvezetés óvodai tartalma az egészséges életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését, a korai prevenciót és az egészségtelen szokások korrekcióját jelenti.

Célunk:

Megóvni a gyermeket az idegrendszerére ható káros hatásoktól.

Feladatunk:

Az egészséges személyiségfejlődés biztosítása, a gyermek idegrendszerének és lelki életének megóvása a káros hatásoktól, az idegrendszeri-pszichés túlterheléstől, kimerültségtől.

A feltételek biztosítása:

Óvodai napirendünk kialakításánál minden esetben arra törekszünk, hogy biztosítsa a folyamatosságot, ugyanakkor rugalmas legyen.

A napirend egyes tevékenységei biztosítják a gyermekek számára a cselekvés és a pihenés lehetőségét. A rendszeresen visszatérő és ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot jelentenek a gyermekek számára. Törekszünk a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok kiépítésére és megőrzésére, az antiszociális viselkedésmódokat igyekszünk megelőzni és kirekeszteni (düh, harag, agresszió).

A dühkezelési technikákat egyénileg próbáljuk megtanítani.

3.2.2. Stressz-elhárítás

A stressz a szervezetnek a külső ingerekhez való alkalmazkodó képessége, amely véges és kimeríthető. Elhárításának fontossága a károsodást előidéző, idegrendszert megterhelő, viselkedési zavarokat, pszichoszomatikus panaszokat okozó hatások elhárításában rejlik.

Célunk:

Az idegrendszeri-lelki egészségvédelem.

Feladatunk:

A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz hatások és helyzetek elkerülésével, illetve a stresszhatások kompenzációja.

A feltételek biztosítása:

Törekszünk rá, hogy az óvoda külső és belsőterei biztonságot sugározzanak, berendezési tárgyai a gyerekek méretéhez igazodjanak.

Igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint a folyamatos erős zajforrás, vibráló fény. Napirendünk minden esetben biztosítja a rendszerességet és a rugalmasságot. Kerüljük a sűrűtést és a várakozást. A konfliktusokat igyekszünk csökkenteni, kizárjuk a megkülönböztetést és az agressziót. Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem. A gyermekek lelki egészségének megőrzését, pozitív énkép alakítását segíti az óvodai csoportokban alkalmazott Boldog Óvoda Program.

3.2.3. Egészségre káros szokások mellőzése

A pszicho higiénés nevelési feladatok körébe tartozik az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás), az indokolatlan mértékű gyógyszerfogyasztás és az egyre terjedő drogfogyasztás, valamint az elhízás és a cukorbetegség megelőzése.

Az óvodai nevelés területén célunk, hogy olyan képet alakítsunk ki a veszélyekről, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladatunk, hogy gyermekek megismerjék az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységeket.

A feltétel biztosítása:

- *A helyes életvitel, a harmonikus létforma megismertetése a gyerekekkel.*

- Gyakori beszélgetést folytatunk a gyerekekkel az egészségre káros hatásokról (alkoholfogyasztás, indokolatlan gyógyszerfogyasztás, dohányzás, drogfogyasztás, elhízás).
- Az elhízás és a táplálékok összefüggéseinek felismertetésével tevékenyen foglalkozunk az egyes környezeti nevelésben fellelhető témakörökben is.
- Megismertetjük őket a magas cukortartalmú ételek és italok, valamint a magas só és telítetlen zsír- tartalmú ételek túlzott fogyasztásának lehetséges hatásaival.

3.2.4. Érzelmi nevelés

Az óvodás korú gyermek jellemző tulajdonsága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért elengedhetetlen, hogy az óvodai élet során biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.

Célunk:

Állandó értékrendünk megteremtésével az elvárt érzelmi, erkölcsi és közösségi normának megfelelő személyiségjegyek, viselkedési formák kialakítása.

Feladatunk:

A gyermek képességeinek fejlesztésével optimális érzelmi és szociális attitűd megalapozása. A szeretet, a tisztelet közvetítésével érzelmi biztonság megteremtése, mely elősegíti az önbizalom, a pozitív én- kép kialakulását.

A feltételek biztosítás:

Kiemelt feladatunk a gyermekek beilleszkedési képességének elősegítése, csoportba történő integrációja.

Különös gonddal figyelünk a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyerekek beilleszkedésére.

A csoportban történő alkalmazkodás képességének fejlesztése fontos feladat, ilyen az egészségvédő, szabálykövető magatartás, a természeti és társadalmi feltételekhez alkalmazkodó viselkedés kialakítása, az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, az udvarias viselkedés, az együttműködés elfogadása.

Teljes óvodai nevelésünket áthatja a gyermek- felnőtt tiszteletre épülő bizalmas, tapintatos és elfogadó viselkedése és a szeretet. Törekvésünk, hogy a gyermek- gyermek kapcsolatban is jelen legyenek ezek az értékek.

3.3. Szociohigiénés egészségfejlesztés

A szociohigiénés egészségfejlesztés az egészségnevelésnek a társas együttélésből adódó feladatait öleli fel. A társas, közösségi együttélést közös értékrend, közös cél és cselekvés jellemzi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének beszabályozását végzi.

Célunk:

A gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készítse elő, szeretetteljes együttműködésbe való részvételre nevelje.

Feladatunk:

Zavartalan, kiegyensúlyozott pedagógiai légkörben harmonikus kapcsolatok alakítása az egyén és a közösség között, a konfliktusok megoldása, a személyiség kreatív kibontakoztatásával megfelelő mintát követve- utánpótlás, azonosulás, belsővé válás- ösztönzéssel, motivációval olyan szokások kialakítása, melyek segítik a társadalmi közösségbe való beilleszkedést.

A szociohigiénés egészségfejlesztés területei:

- *Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés*
- *Egészségpropaganda*

3.3.1. Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés

Célunk:

A gyerekek közösségbe való befogadása, egyenértékű emberként való elfogadása, szeretetteljes együttműködésben való óvodai légkör megteremtése.

Az óvodai integrált nevelés célja, hogy az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján a 3-7 éves integrálható sajátos nevelési igényű vagy szociális hátránnyal küzdő gyerekek számára normál óvodai nevelés során, részükre folyamatos és

elégégesen biztosított speciális fejlesztés mellett, a gyermeki jogokat gyakorolva szociálisan, értelmileg, érzelmileg az iskolai életre éretté váljanak.

Feladatunk:

Az óvodapedagógus részéről a másságnak a gyermekközösség irányába történő elfogadtatása, minden gyermeket ugyanazok a jogok illetik meg, származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi- lelki sérüléseire tekintet nélkül.

Az óvodai nevelés azon sérült gyermekek részére nyújt fejlesztési lehetőséget, akik önkiszolgálásra képesek, fogyatékoságuk olyan mértékű, hogy a közösségi nevelés feltételei között a beilleszkedésre képesek, ismereteik, jártasságaik, készségeik fejleszthetők (sajátos nevelési igényű gyerekek).

A feltételek biztosítása:

Biztosítjuk a biztonságos, szeretetteljes légkört, és az önértékesítés helyes szabályainak kialakításán túl az egymáshoz való alkalmazkodás helyes módját következetesen betartjuk.

Törekszünk arra, hogy a szervezett óvodai programokban minden gyermek hasonló jogokkal vehessen részt, ennek segítése minden óvodapedagógus feladata.

A törvényben megfogalmazottak szerint nyitottak vagyunk az integráló nevelés feladataira, intézményünk objektív lehetőségeit szem előtt tartva. Együttnevelésünk során viselkedésünkkel és gesztusainkkal igyekszünk pozitív mintát adni a gyerekeknek, toleranciára neveljük őket.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez a megfelelő szakemberek segítségére számítunk.

3.3.2. Egészségpropaganda

Az egészségpropaganda az egészségpolitikai intézkedések széles körű terjesztését, a szociálpolitikai határozatok, döntések megértését, megkedveltetését, a megvalósításra irányuló mozgósítást jelenti. Ez, valamint az egészségügyi ellátás időben történő igénybevételére való mozgósítás, illetve felesleges igénybevételének elkerülésére irányuló felvilágosítás a feladata.

A betegségek korai felismerése, a szűrővizsgálatokra történő mozgósítás, az időszakos és rendszeres gondozás igénybevétele az egyén és a társadalom egészség-védelmének, az egészségfejlesztésnek a feladata.

Az óvodában az egészségpropaganda elsősorban a szülők felé irányul, segítségével az óvoda, valamint a szülői ház egészségnevelésének összehangolására törekszünk (pl.: dohányzás, drog, alkoholizmus elleni propaganda, a szív védelme, az egészséges táplálkozásra való figyelem felhívás stb.).

Célunk:

A betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.

Feladataink:

- *Modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása,*
- *Egészségpropaganda a szülők körében*
- *Egészségügyi apparátussal történő együttműködés megvalósítása*

III.2. Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyerekek jellemző sajátossága, hogy magatartásukat érzelmileg vezérlik, ezért csak érzelmi biztonságot nyújtó, otthonos, derűs, szeretetteljes légkörben valósulhat meg a családi nevelés kiegészítése, a gyerekek szociális kompetenciájának alapozása, fejlődése, alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok alakulása, a közösségi együttéléshez elengedhetetlenül szükséges képességek formálódása, a társas környezetben megvalósuló magatartási formák elsajátítása.

Célunk:

Gyermekeinket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, és kialakuljanak érzelmi, erkölcsi és közösségi normáik.

Feladatunk:

Az optimális érzelmi és szociális attitűd megalapozása, a gyermekek képességeinek fejlesztésével, a szeretet és a tisztelet közvetítésével. Egészséges, pozitív én- kép, önbizalom kialakítása az érzelmi biztonság megteremtésével.

- A gyermekek pozitív erkölcsi tulajdonságainak, - az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség- és akaratának- önfegyelem, önállóság, kitartás, feladattudat, szabálytudat-megalapozása.
- A gyermek természetes társas szükségleteinek kielégítése a szokás- és a normarendszer megalapozásával.
- A kiemelet figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerinti együttműködés a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel
- Boldogságórák óvodai alkalmazásával próbáljuk megtanítani a gyerekeknek a negatív érzelmek ellensúlyozását, óvjuk a gyerekek mentális egészségét, ezáltal csökkentjük az agressziót a gyermekközösségben.

Az óvodapedagógus feladata:

- Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkör kialakítása.
- Testközelség biztosítása, a gyermek meghallgatása, ráfigyelés, a felé irányuló szeretet kimutatása. Sok dicséret, biztatás, a hibák közös javítása.
- Valamennyi gyermek megismerése, sajátosságaik feltérképezése, közösségbe illeszkedésének segítése. Családból hozott szokások figyelembevétele.
- Óvodapedagógusi modell adása, utánzásra alkalmas viselkedéskultúra, beszédstílus.

- Az óvodapedagógus- gyermek, gyermek- gyermek kapcsolatban a pozitív attitűd, érzelmi töltés kialakítása.
- Társas kapcsolatok megfigyelése, alakítása.
- Szokások megismertetése, gyakoroltatása, beláttatása, erkölcsi normák közvetítése, közösségi élet szokásainak kialakítása.
- Közös élmények biztosítása.
- Együttműködési képességek alapozása, a korosztálynak megfelelő szociális magatartás kialakítása.
- A különböző tulajdonságok, sajátosságok elfogadására, tiszteletére nevelés.
- A társadalmi élet alapvető ismereteinek, normáinak közvetítése, közösségi és érintkezési szokások megismertetése, gyakorlása a közös élmények, tapasztalatok megélése során.
- A szűkebb és tágabb természeti és épített környezetének megismertetése.
- Erkölcsi érzelmek keltése a spontán adódó helyzeteken kívül tudatosan megteremtett érzelmi hatások, tapasztalatszerzések, élmények biztosításával (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, tolerancia stb.)
- Akarati tulajdonságok fejlesztése (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat stb.)
- Kooperációs és kommunikációs képességek, kompetenciák formálása a gyermek- gyermek, gyermek- felnőtt kapcsolatok viszonyában.
- Konfliktushelyzetekben az életkortól elvárható feszültség levezetés, önálló konfliktuskezelésre nevelés.
- Az erőszakmentes konfliktuskezelés technikájának megismertetése.
- A gyerekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek figyelembevétele a közösségen belül a csoport normáinak megfelelően.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermeknél az élmény-nyújtásnak kiemelkedő pedagógiai fontosságot tulajdonítunk, mert a közös élmény megélése során elmosódnak, ill. megszűnnek a képességek különbözőségei.
- Alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztése.
- A közösségi élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önértékelés egyensúlyának elősegítése. Együttműködési képességek alapozása.
- A szűkebb és tágabb környezet megismertetése, amely a nemzeti identitástudat a hazaszeretet a keresztény kulturális értékekhez és a szülőföldhöz, családhöz való kötődés alapja.

- Csoport hagyományok kialakítása (születésnapok megünneplése, ünnepek- ünnepélyek megszervezése, kirándulások és a mindennapi tevékenységek)
- Az ép és különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel közös élmények rendszeres tervezése, szervezése.
- Az erkölcsi (együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, segítőkészség stb.) és akarat (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat stb.) tulajdonságok fejlesztése.
- A nehezen szocializálható, hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztése, közösségbe való beilleszkedésének segítése.
- Felmerülő feszültségek, gátlások, szorongások oldása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak csoporttársaikhoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Társas kapcsolataikban magatartásukat egészséges én- érvényesítési törekvés jellemzi. Igényükké válik a helyes viselkedés, és a cselekvés szabályainak betartása.
- Elfogadják és tiszteletben tartják a különbözőséget, a sajátos tulajdonságokat.
- Szívesen tevékenykednek együtt társaikkal, eközben elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt magatartási formákat, érintkezési szabályokat.
- Akaratukat alá tudják vetni más akaratának, figyelembe veszik társaik érdekeit is.
- Figyelnek és vigyáznak egymás játékára, alkotására.
- Meghallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Segítenek egymásnak és a kisebbeknek öltözködés, étkezés, játék közben.
- Alkalmazkodnak a szabályokhoz, betartják, a csoport szokásait.
- Tudják késleltetni szükségleteik kielégítését.
- Képesek az alkura, megegyezésre, érzelmeik elemi kontrollálására.
- A közösségért végzett tevékenységekben feladattudatuk kialakul, megerősödik.
- Ismerik szűkebb környezetüket, képesek rácsodálkozni a természet szépségeire, óvó- védő magatartásukkal megbecsülik hazánk értékeit.
- Különbséget tudnak tenni pozitív és negatív viselkedési forma között.

III.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés az egész óvodai nap folyamán spontán- és a pedagógusok által tudatosan szervezett- tevékenységi formák keretében valósul meg. A

kommunikációs kompetenciák, az anyanyelvi- és verbális képességek fejlesztése, helyes mintát adó, beszélő környezetben történő megvalósulása elősegíti az anyanyelv megismertetését, megbecsülését, megszeretését is.

Az anyanyelv elsajátításának első színtere a család, mely döntően befolyásolja a gyermekek anyanyelvi kultúrájának kialakulását. Az óvodába lépő gyermekek már rendelkeznek bizonyos fokú kommunikatív képességgel, ami minden kisgyermeknél más szintű. Ezért elengedhetetlen a család nyelvi kultúrájának megismerése, melyet minél több találkozással, beszélgetéssel valósítunk meg.

A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés, szervezett, differenciált környezet, megfelelő idegrendszer, ép beszéd és hallásszervek szükségesek.

A gyermeknek az óvodai társas környezetre, társas kapcsolatokra is szüksége van ahhoz, hogy létrejöhessen a teljes értékű emberi beszéd. Nyelvi fejlődésüket pozitívan befolyásolja a gyermekekre figyelő, jó beszédpéldát adó, választékosan kifejező nyelvi magatartásunk.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van.

Célunk:

Az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv helyes használatának, szeretetének kialakítása, a természetes beszéd és beszédkedv ösztönzése, fenntartása.

Feladataink:

- A gyermekek nyelvi kompetenciáinak feltárása.
- A gyermekek biztonságos önkifejezésének, kommunikációjának megalapozása, fejlesztése.
- Anyanyelvi képességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az anyanyelvi nevelés az óvodapedagógus számára valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, ahol kiemelt jelentőséggel bír személyes példája, helyes mintaadása, utánzásra alkalmas viselkedéskultúrája, beszédstílusa.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkört alakít ki, ahol a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek.
- A gyerek aktív és passzív szókincsének folyamatos bővítése.
- Élmenygazdag környezet megteremtése anyanyelvi játékok alkalmazásával.
- A gyermekek és felnőttek közötti kapcsolatfelvétel segítése, támogatása.

- Beszédészlelés, beszédértés, szövegértés fejlesztése.
- A beszéd formai és tartalmi elemeinek gazdagítása, szókincs bővítés.
- Az egyéni képességeknek megfelelő, differenciált foglalkozás a nyelvileg kiemelkedően fejlett gyerekekkel.
- A kommunikációs képességeiben gyengén fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédiai, pszichológiai szakemberhez irányítja.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szívesen beszélnek felnőttekkel és társaikkal. örömet jelent számukra a verbális kifejezés.
- Egyéni adottságaikhoz mértén beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos.
- Életkoruknak megfelelő szókincssel rendelkeznek, amely lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését.
- Beszédhelyzethez illő állító és tagadó mondatokat, felkiáltást, felszólítást, óhajtást a magyar nyelvnek megfelelő hanglejtéssel, hangsúllyal használnak.
- Ismerik és használják az udvariassági kifejezéseket.
- Nonverbális eszközökkel színesítik közléseik tartalmát.
- Képesek türelmesen végighallgatni beszélőtársuk mondanivalóját, párbeszédet folytatni.
- Igénylik a mesét, szívesen mesélnek, néhány mesét, verset, mondókát képesek emlékezetből felidézni.
- Az ép beszéd, illetve nyelvi képességekkel rendelkező gyerekek képesek tisztán, jól érthetően, artikuláltan beszélni.

Óvodánkban értelmi nevelést, fejlesztést a gyerekek érdeklődésére, meglévő tapasztalataikra és élményeikre építve, változatos tevékenységeken keresztül a gyerekek aktív közreműködésével valósítunk meg.

Célunk:

A gyerekek megismerési és tudásvágyának felkeltése és kielégítése.

Az értelmi képességek, ezen belül a gondolkodási műveletek (fogalomismeret, tájékozottság, összehasonlítás és megkülönböztetés, következtetés, analízis és szintézis, konkretizálás, általánosítás, csoportosítás és osztályozás, téri és időbeli viszonyok) és a pszichikus funkciók (koncentráció, feladattartás, figyelem, érdeklődés, emlékezet, képzelet, problémamegoldó képesség), az érzékszervi szféra, percepció (testséma ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés,

koordinációs működés, téri tájékozódás, irányok, relációk érzékelése és időérzékelés) és a kreativitás fejlesztésének, fejlődésének elősegítése az egyéni érés tempójához igazodva.

Feladataink:

- A gyerekek spontán szerzett tapasztalatainak pontosítása, kiegészítése, rendszerezése és bővítése.
- Önálló tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- Élethelyzetekben, tevékenységekben való gyakorlás biztosítása.
- Tanulási képességet meghatározó funkciók fejlesztése.
- A potenciális tanulási zavarok megelőzése, kiszűrése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyerekek számára a minél sokoldalúbb tapasztalás és tevékenység lehetőségének megteremtése.
- Megteremti a lehetőséget az auditív, vizuális, és taktilis érzékelésre épülő képességek fejlesztésének.
- Lehetőséget biztosít a dolgok, jelenségek természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való megfigyelésre, gyakorlásra.
- Olyan játékos tevékenységeket szervez, melyek az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növelik.
- Minél több valós élmény nyújt, mesével, játékkal fejleszti a gyerekek képzeletét, fantáziáját.
- Gondolkodásra készítő helyzeteket teremt, ezzel ösztönzve a gyerekeket szellemi aktivitásra.
- Lehetőséget teremt a szabad önkifejezésre, mely a gyermeket a problémák változatos megfogalmazására, egyéni válaszadásra ösztönzi.
- A részképesség gyengeséggel küzdő gyerekek egyéni segítése, együttműködés szakemberekkel.
- Szükség szerint szakvizsgálat, egyéni fejlesztés igénybevétele.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismeri az összefüggéseket.

- Vizuális, auditív, mozgásos érzékelésük, észlelésük, valamint a keresztcsatornák működése koruknak megfelelő.
- Képesek térbeli viszonyokat felismerni, megnevezni.
- Az önkétlen emlékezeti bevetés és felidézés mellett hangsúlyosabbá válik a szándékos bevetés és felidézés.
- Megjelenik a szándékos figyelem.
- A szemléletes cselekvő és szemléletes képszerű gondolkodás mellett felfedezhető a fogalmi gondolkodás.

IV. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

A gyerekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg, ahol a gyerekek spontán fejlődése, érése és a céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve, egymást felerősítve van jelen.

Óvodás korban a személyiség fejlődésének meghatározó tevékenységi formái:

- a játék
- a tevékenységekben megvalósuló tanulás
- a munka jellegű tevékenységek

IV.1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és egyben leginkább fejlesztő, mással nem helyettesíthető tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az óvodáskor alapvető szükséglete, spontán szabad tevékenysége, örömforrása.

Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. A gyermek játékában életkorára és aktuális állapotára jellemző legdominánsabb szükségletei nyernek kielégítést. Játék közben megismerik önmagukat, korlátaikat és lehetőségeiket, alakul énképük. Megismerik a játékhoz kapcsolódó szokásokat, szabályokat. Felfedezik, megtapasztalják a tárgyak tulajdonságait, a valóság jelenségeit, pozitív értelemben birtokolják környezetüket. Erősödnek társas kapcsolataik, megélik az alá, fölé, mellérendelt szerepet, fejlődik kommunikációs készségük (gyermek-gyermek; gyermek-felnőtt viszonyában). A játék során mélyül a közösséghez tartozás érzése, formálódik a csoportok közösségi élete. A közös élményszerzés lehetőséget és elegendő alapot ad arra, hogy a gyermekek játékukban újra élhessék, újra alkothassák tapasztalataikat, szerzett ismereteiket, tudásukat, pozitív és negatív élményeiket. A játék az óvodai napirend alappillére, minden tevékenységi formát a játék jellemez.

Célunk:

- A gyermek saját elképzeléseinek, vágyainak, önállóságának, kreatív ötleteinek kibontakozása, önkéntes, örömmel végzett játéktevékenységben, lehetőségekben, a szabad játék keretében.
- Legyen a játék szabadon választott, külső kényszertől mentes tevékenység, mely magáért a tevékenységért folyik, amit feszültségcsökkentés és örömszerzés kísér.
- A gyermeki játék önállóságának figyelembe tartása.
- A játék keretei közt bontakozzanak ki a fejlettebb tevékenységek (munka, tanulási folyamatok).

Feladataink:

- Hozzásegítjük a gyermekeket a tényleges játszás élményéhez együtt játszással, utánozható minta, segítség és kezdeményező lehetőségek adásával.
- Biztosítjuk a játékidő folyamatosságát, lehetőséget adva az elmélyült játékra.
- Játék közben a gyermekek megfigyelése, személyiségfejlesztésük tervezéséhez.
- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- A gyermekkorban megjelenő játékfajták fejlesztése.

- **Nyugodt léghő:**

Az óvodás gyermek személyiségének fejlődéséhez kiegyensúlyozott, derűs léghőre van szüksége. Ott tud felszabadultan játszani, ahol érzi a felnőtt jelenlétét, védő szeretetét, akihez a konfliktushelyzetek megelőzésében, csökkentésében, megszüntetésében is nagy szerepe van.

- **A hely biztosítása:**

A játékhoz térre, helyre van szükség. Az óvodában a játék tere a csoportszoba és az óvoda udvara. A csoportszoba lehetőségeit úgy használjuk ki, hogy mindenki nyugodtan tevékenykedhessen. A bútorokat úgy rendezzük el, hogy minél több szabad területhez jussunk. A játzó csoportok elválasztása egymástól pedagógiai szempontból fontos feladat, melyet kisebb területek, állandó játékhelyek létrehozásával valósítunk meg. Minden csoportban állandó helye van a mesesaroknak, építésnek, babaszobának, ábrázoló tevékenységeknek.

sokfélesége az eszközök és anyagok változatosságát igényli. A gyermek átéli az „én készítettem” alkotás örömét.

- **Szerepjáték:**

A tárgyi környezetben kívül emberi tulajdonságokkal, szerepekkel, elvárásokkal és szociális helyzetekkel kapcsolatban is gyakran élményeket szereznek a gyerekek. A szerepjátékok során újra élhetik a külvilágban tapasztalt dolgokat, általuk örömet és szabadságot élnek át. Segíti a feszültségek oldását, a bizonytalanságok és szorongások leküzdését, alakítják kapcsolatrendszerüket és segíti őket a konfliktuskezelésben.

- **Bábozás és dramatizálás:**

A gyerekek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze. A társas kapcsolatok alakulását segíti. A gyerekeket ösztönzi a meseélmények, hogy részesei legyenek és újra átélhessék a történetet saját elképzeléseik alapján. Fejleszti mozgásukat, ritmusérzéküket, beszédüket és elősegíti érzelmi, esztétikai életük alakulását.

- **Barkácsolás:**

A gyerekek által különböző anyagokból más játéktevékenységet szolgáló eszközök készítésének, megmunkálásának művelete. A barkácsolási tevékenységek közben a gyerekek ismeretet, tapasztalatot szereznek az anyagok tulajdonságairól, új technikákat sajátítanak el. Közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek óvodai tevékenységét úgy szervezi, hogy azt a gyermek minden óvodai napon élvezetes játékként éljen meg.
- Minden nap biztosítsa a gyermekek számára a gyakorló, mozgásos, szimbolikus-szerep, építő, konstruáló, szabályjáték és bábozás, dramatizálás lehetőségét.
- Biztosítsa óvodásai számára a gyermeki szabadság és önkifejezés lehetőségét, mely lehetőséget nyújt, hogy önfeledten, kreatívan tudjon játszani egyedül és társaival- a játék a gyermek természetes örömforrása legyen.
- A napirendet úgy szervezze, hogy a legtöbb időt biztosítsa a szabad, zavartalan, egybefüggő játéktevékenységekre.

- Egyszerű, könnyen átalakítható helyet biztosítson a játéktémákhoz és a gyermekek igényeihez.
- A játék eszközeit tegye könnyen hozzáférhetővé a gyermekek számára, a játékeszközök közül részesítse előnyben a természetes anyagokat.
- Alakítsa ki a játéktevékenységekhez fűződő szokásrendszert, s az ezzel kapcsolatos szabályokat következetesen tartassa be.
- Biztosítson nyugodt, derűs, változatos, élményeket adó csoportléggkört, mely megalapozza a helyes viselkedéskultúra kialakulását.
- A játék során indirekt módon irányítsa a gyerekek tevékenységét, adjon követhető mintát. Segítse a gyermekeket a közös játékban, az alkalmazkodásban, a szerepek elosztásában, a konfliktusok megoldásában. Ennek érdekében önértékesítő, konfliktuskezelő megoldási mintákat mutasson számukra.
- Biztosítson lehetőséget a kezdeményezések során alkalmazott eszközök felhasználására a szabad játék során.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szükségleteiknek és életkoruknak megfelelő játékot választanak.
- Élni tudnak annak a lehetőségével, hogy maguk hoznak létre szabályokat, saját maguk a játék vezetői.
- Tudnak napokon keresztül egyazon játéktémán belül játszani.
- A maguk által létrehozott tartalmas szerepjátékban tudnak társaikhoz alkalmazkodni, a szerepeknek megfelelően viselkedni.
- Közösségi kapcsolatukat a játék által előírt szabályok, a szerepekhez kapcsolódó viselkedési szabályok vezérlik.
- Szívesen szerveznek mesedramatizálásokat.
- Maguk által kitalált történeteket eljátszanak, és a szükséges eszközöket közös kitalással, türelemmel elkészítik, munkamegosztásra képesek.
- Kialakul a közös játék iránti igény, a felelősség és közösségtudat.
- Bonyolult alkotásokat hoznak létre maguk elképzelése vagy minta alapján.
- Játékaiban megjelennek a megtanult és elvárt viselkedési szokások, az összehangoltabb és bonyolultabb szabályok teljesítésére érettekké válnak.
- Szabályjátékok során képesek az egészséges versenyszellem szülte siker és kudarc elviselésére egyaránt.
- Elemi szinten kezdik használni a gondolkodásfejlesztő játékokat.

IV.2 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A nevelési folyamat egésze, az óvodai élet valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy a gyerekek spontán vagy irányított módon ismerkedhessenek az őket körülvevő világ tárgyaival, jelenségeivel, összefüggéseivel.

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás

Célunk:

Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Feladatunk:

A gyerekek spontán szerzett tapasztalatainak, élményeinek, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlesztése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyerekek részére az érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon nyugvó légkör biztosítása, melyben a tapasztalataikra, kíváncsiságukra, utánzási vágyukra, élményeikre építve teremtheti meg a tanuláshoz szükséges optimális feltételeket.
- Minél több alkalom teremtése számukra a cselekvő aktivitásra, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalásra, a felfedezésre, a kísérletezésre, a problémamegoldásra.
- A gyerekek megismerési- és tevékenységi vágyára, érzelmi beállítódására, önkéntlen figyelmére támaszkodva irányítja az ismeret és tapasztaltszerzés folyamatát.
- Problémahelyzetek teremtésével ösztönzi őket szellemi aktivitásra.
- Differenciált feladatadással segítse a gyermekek egyéni fejlődését, mindig az egyes gyerekek egyéni érési tempójához igazítva az elvárásait, életkoruknak megfelelő ismereteket közvetít.
- A megtervezett, megszervezett tanulási folyamatban igazodjon a gyermek részvételéhez, megnyilatkozásaihoz és egyéni fejlettségükhöz.
- A foglalkozások szabad légkörének megteremtésével adjon teret a gyermeki megnyilatkozásoknak, a gyermekek önállóságának.
- A tanulási folyamatok szervezése során elegendő számú, minőségű, mennyiségű, méretű eszközt biztosítson a gyerekek számára, életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelően válassza meg az időkeretet, helyet, módszereket.
- A foglalkoztatási formáknál részesítse előnyben az egyéni és mikro csoportos foglalkoztatást, a kooperatív technikákat, párhuzamos tevékenységek szervezésével.
- Értékelése a tanulási folyamat irányítása során mindig személyre szabott, pozitív, konkrét a gyermek számára ösztönző jellegű legyen.
- A sajátos nevelési igényű és nehezen nevelhető, valamint, a hátrányos helyzetű gyerekek egyéni fejlődését speciális, egyénre szabott feladatok, eszközök alkalmazásával segítse elő.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek az egyszerű feladatokat megérteni.
- Érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt.
- Feladatvégzésükre kitartás jellemző.
- Szándékos figyelmük életkoruknak megfelelő, képesek figyelemösszpontosításra.
- Képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkeznek megfelelő elemi ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.

A fejlesztés tartalmi eszközei, tevékenységi formái:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mozgás
- Külső világ tevékeny megismerése
- Külső világ megismerése matematikai tartalommal

IV.2.1. Verselés, mesélés

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a gyermek egészséges lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának, világképének kialakítására.

Célunk:

A népi, klasszikus gyermek és kortárs irodalmi alkotások által a magyar irodalom megszerettetése, nemzeti tudatuk, pozitív szemléletmódjuk, világképük alakítása.

Irodalmi élmény nyújtásával a gyermek érzelmi, értelmi, esztétikai, erkölcsi fejlődésének, fantáziájának, kreativitásának, gondolatvilágának gazdagítása.

Feladatunk:

A felhasznált irodalmi anyag igényes, korosztályhoz illő összeállításával és a mindennapi mesélés- verselés- mondókázás feltételeinek megteremtésével a gyermekekben az irodalomhoz fűződő pozitív kapcsolat kialakítása. Komplex élménynyújtás, komplex személyiségfejlesztés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az irodalmi művek kiválasztásánál figyelembe veszi a gyermekek fejlettségét, érdeklődését, érzelmi állapotát, eljuttatja őket az egyszerű láncmesétől, az állatmeséken keresztül a tündérmeséig.
- A mese élményszerű befogadásához szükséges nyugodt feltételeket biztosítja.
- Tapintatosan, indirekt módon irányít, fokozatosan szoktatja rá a gyerekeket a mese figyelmes végig hallgatására.

- A mesélést, verselést, mondókázást komplex módon alkalmazza, összeköti azt anyanyelvi neveléssel, énekkel, zenével, mozgással.
- Gesztusaival, megfelelő hangsúlyozásával, ritmikus beszédével motiválja a gyerekeket az utánzásra (ezért ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére), felkelti ismétlési kedvüket.
- Az irodalmi nevelés anyagát úgy válassza ki, hogy az kapcsolódjon az óvodai élet többi területéhez, a gyerekek élményeihez spontán módon kapcsolódhasson a párhuzamosan folyó egyéb tevékenységekhez.
- Lehetőséget teremt a mindennapos mese és vers tevékenységekre.
- A gyermekek erkölcsi fejlesztése során a mesék példaértékű cselekményeit is alkalmazza.
- Munkája során ügyel arra, hogy minél több lehetőséget, alkalmat, időt, helyet teremtsen, valamint megfelelő minőségű és mennyiségű eszközt biztosítson a meseélmény feldolgozására, a belső képalkotásra, a mesék, versek, mondókák ismételtetésére, bábozásra, dramatizálásra, ábrázoló tevékenységekre, énekekre, zenére.
- Tervező munkája során vegye figyelembe, hogy az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
- Mesepedagógiai ismeretek alkalmazása, beépítése a tevékenységekbe.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek szeretik és igénylik a mesemondást, verselést, mondókázást.
- Figyelmesen végig hallgatják a mesét, belső képzeleti képeket alkotnak. Tekintetükön, magatartásukon látszanak az átélés jelei.
- A magyar népmesei szófordulatok passzív szókincsük részévé válnak.
- Bábozás, dramatizálás, mesejelenetek ábrázolása kedvelt tevékenységeik közé tartozik.
- Megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, szereplőit képessé válnak a mese cselekményének felidézésére.
- A mesekönyveket önállóan nézegetik. Hozzájuk kapcsolódó szövegeket összefüggően mondogatják, képesek magyarázatra és képolvasására.
- A dramatikus, szituációs játékokban önálló, kreatív ötleteiket alkalmazzák.
- Egyénileg is vállalkoznak mondókák, versek, mesék elmondására.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, képesek megkezdett történetek, mese folytatására.

- A sajátos nevelési igényű gyerekek is- saját korlátaikon belül- az irodalmi élmény befogadójává válnak.

IV.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének- zenei nevelés kihat a gyermek egész személyiségére, fogékonnyá teszi a szép befogadására, formálja ízlését és egész emberi magatartását. A rendszeres zenei nevelés fejleszti a gyermek megfigyelőképességét emlékezetét, gondolkodását, tehát elősegíti értelmi képességeinek fejlődését. A zenei nevelésen keresztül fejlődik az esztétikai érzék, valamint a közösségi érzés, magatartás is.

A ritmus fejleszti a figyelmet, a koncentrációt és a határozottságot. A dallam az érzésvilágot nyitja meg. A dinamika, a hangszín a hallást élesíti. Az éneklésnek- mivel a helyes légzés erősíti a hangadó szervet- egészségfejlesztő hatása is van. A közös éneklés fegyelmezettséget, önuralmat kíván, ezáltal fejlődik a gyermek akaratereje is. Zenei élményt az óvodában a közös éneklés nyújt.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai napirendünk része, mint a napi mesélés vagy a szabadon választott játék. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, gyermektáncra.

Célunk:

A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a személyiség formálása az ének-zenei nevelés eszközeivel. A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, ízlésének formálása, zenei anyanyelv megalapozása. Zenei alapkészségek fejlesztése, éneklés megszerettetése, közös éneklés örömeinek megismertetése. A gyermek és néptáncok, népi játékok hagyományának megismertetése, tovább élése.

Feladatunk:

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenység során a dallam, a ritmus, a mozgás szépségének, a közös éneklés örömeinek felfedeztetése. Énekes népi játékokkal, igényes kortárs művészeti alkotásokkal a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A zenei élmények befogadásához szükséges nyugodt, oldott légkört biztosít.
- A népi, énekes játékokat gyakran játssza a gyermekekkel, akár a szabad játék folyamán is.

- A zene sokszínű megismertetésével, bemutatásával, gyakorlásával alakítja a gyerekek zenei érdeklődést, formálja a zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Bízta a gyermekeit az önálló, kreatív ritmus és dallam alakítására.
- Az élményt nyújtó közös éneklés, ének-zenei tevékenységek során felfedeztetni a gyermekekkel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- A népdalok éneklésével, a gyermeki néptáncal, és a népi gyermekjátékok sokszínűségével a hagyományok megismertetése.
- Elősegíti és formálja a gyermekek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának alakulását.
- Az énekek, mondókák, zenei feladatok kiválasztásánál figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni képességeit.
- Az évszakokhoz, néphagyományokhoz és ünnepekhez kapcsolódó anyagot választ.
- Igényesen válogatott kortárs művészeti, zenei alkotásokat is szerepeltet az anyagban
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe veszi a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés elveit is.

- Képességfejlesztés, készségfejlesztés, melynek területei:
  - éneklési készség (tisztá éneklés) fejlesztése
  - zenei hallás fejlesztése (magasabb és mélyebb hangok különbsége, halkabb-hangosabb közötti különbségek, hangszínek felismerése, zörejek felismerése, a belső hallás fejlesztése)
  - a ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, a tánc, gyermekhangszerek stb.)
  - zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok stb.)
  - zenei alkotókészség fejlesztése (dallam és ritmus improvizációk)
  - a zene hallgatására, átélésre való nevelés

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek énekelni, mondókázni, körjátékot játszani a nap bármelyik szakaszában.
- Vannak kedvenc énekeik, mondókáik, játékaik, táncaik.
- Tisztán, helyes tempóban énekelnek csoportosan.

- Felismerik a dallamot, ritmusmotívumot tudnak létrehozni, visszatapsolni, tudnak dallamot bújtatni, vissza énekelni.
- Érzékelik a halk- hangos, magas- mély, gyors- lassú közötti különbséget.
- A tárgyak és környezet zöreje hangját megtudják különböztetni.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudják mindkettőt mozgással, járással, tapssal megkülönböztetni.
- Ismernek néhány tánc lépést, mozdulatot, s ezeket szívesen végzik csoportban.
- Természetes módon mindig megjelenik az éneklés a mindennapokban (születésnapon, csoportban- udvari játék, kirándulás, ünnepek alkalmával).
- A zenehallgatásnál figyelmesen végig hallgatják az élő zenét, az óvónő énekét, a műzei szemelvényeket, gépi zenét, más népek dalait.

IV.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés sokrétű tevékenység, melybe beletartozik a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, konstruálás, kézimunka, magába foglalja a vizuális befogadást, megismerést, az alkotást és a technikai ismereteket.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását teszi lehetővé a gyermekek számára. Ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára.

Célunk:

A tárgyi világ megismerésének, feldolgozásának, újra alkotásának elősegítése.

A gyermekek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése.

Feladatunk:

Hozzásegíteni a gyermekeket az alkotás élményéhez és öröméhez, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően. Fejlesztani a vizuális észlelést- érzékelést (tér, forma, és színhasználat gazdagítása), a képi gondolkodást és a kreativitást.

Megismertetni a gyermekeket a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A nap bármely szakaszában biztosítja a tevékenységekhez szükséges feltételeket, időt, helyet, megfelelő mennyiségű és minőségű eszközöket, anyagokat, az alkotás motiváló élményeket.
- Alapozza meg a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, vizuális fantázia pontosabbá, könnyebbé tételét.
- Megismerteti a gyerekekkel a különböző anyagokat, technikai alapelemeket, a szükséges eszközök balesetmentes használatát, karbantartásának szabályait, a munkafolyamatok sorrendiségét. Támogatja az anyagok és eszközök újszerű, gyermeki képzelet által kitalált felhasználását.
- Megismerteti a gyermekeket műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.
- Fejleszti a gyerekek tér- forma- színeképzését, szem- kéz koordinációját, képi gondolkodásmódját, finommotorikáját, esztétikai érzékenységét.
- Megtapasztaltatja velük a térbeli világ síkban történő megjelenítését.
- Összekapcsolja az óvodai vizuális nevelést a nevelés egyéb területeivel (pl. irodalmi nevelés, zenei nevelés, külső világ megismerése stb.)
- Szem előtt tartja az egyes gyerekek egyéni fejlődési ütemét, érzelmi beállítódását, személyes élményeit, megteremti számukra az önálló választás lehetőségét egy- egy téma megjelenítése során mind a téma, mind az eszköz, mind a technika esetében.
- Legfontosabb feladata a gyerekek sikerélményéhez juttatása, a szabad alkotás örömeinek megtapasztalása.
- Élvezettel vesz részt a gyerekekkel az alkotófolyamatban, és velük együtt örül az elkészült alkotásoknak. Törekszik a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására is.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a cselekvési, alkotási vágy felkeltésére törekszik. Egyéni képességeikhez igazodó differenciált fejlesztéssel próbálja a gyerekeket sikerélményéhez juttatni.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Örömmel és szívesen végzik az ábrázolás minden formáját.

- Jártasak az ábrázolás eszközeinek helyes használatában.
- Képesek élményeik, a világról szerzett tapasztalataik, ismereteik, érzelmeik kifejezésére az ábrázolás különféle technikáinak alkalmazásával.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Alkalmazzák a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik a változatosságot.
- Formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák és a legegyszerűbb mozgások jelzései.
- Tudnak egyszerű formákat mintázni elképzelés és a megfigyelés felhasználásával.
- Önállóan is tudják alkalmazni a különböző technikákat pl. hajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás stb., képesek önállóan anyagot, témát választani.

IV.2.4. Mozgás

A testmozgás kisgyermekkoról kezdve természetes belső igény. A mozgás és tevékenység útján szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek, ezért a mozgásnak az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepe van.

Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei, pontosabbak, önállóbbak, finomabbak lesznek mozdulatai, egyre többféle mozgást képes elvégezni, egyre több készsége, szokása alakul, egyre inkább képessé válik mozgásának, viselkedésének tudatos irányítására.

A 3-6-7 éves gyerekeknek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító testi nevelés nélkül. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi, akaratú fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgás sokoldalú tevékenység, és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A közös mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolat alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást, kialakul az egészséges versenyszellem.

A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik a mindennapi, óvodapedagógus által irányított, 5-10 perces mozgásos tevékenységek. A mindennapos mozgás

tartalmát döntő mértékben a testnevelési játékok során megvalósuló természetes mozgások, gyakorlatok, mozgásos játékok adják. Megvalósítás során törekszünk a szabad levegő kihasználására.

A testi edzés fontos része az életkorhoz és fejlettségi szinthez igazodó, megfelelő időtartamú és intenzitású, módszertanilag átgondolt, szabadban vagy csoportszobában szervezett kötelező testnevelés foglalkozás.

Célunk:

A mozgás az óvodás gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Rendszeres egészségfejlesztő testmozgással, a szabad játékban a gyermek spontán természetes mozgása közben és az óvodapedagógus által tudatosan szervezett tevékenységek során a gyermekek egyéni szintjéhez igazodva a pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése.

Feladatunk:

A gyerekek fokozott mozgásigényére alapozva egész személyiségük, mozgáskultúrájuk, mozgáskészségük (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kis mozgás) fejlesztése, testi-lelki harmóniájuk kialakítása, egészségük megóvása, természetes mozgáskedvük megőrzése, a mozgás megszerettetése.

Rendszeres mozgásos tevékenységek által edzettségük, fizikai állóképességük, erőnlétük fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak az egészséges életvitelre.

Az óvodapedagógus feladatai:

- minden nap lehetőséget teremt a gyerekek mozgásos tapasztalatainak bővítésére, elegendő gyakorlásra, a mozgáskészségeik fejlesztésére
- a napi mozgástevékenységek megszerzésével – törekedve a szabad levegőn való minél hosszabb ideig történő tartózkodásra- biztosítja a gyerekek mozgásigényének kielégítését.
- biztosítja a megfelelő eszközöket, mind a szabad játék, mind a testnevelés foglalkozások alatt a mozgás fejlesztéséhez
- rendszeresen alkalmat teremt minden gyermek számára, hogy megtalálhassa a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgásformát
- differenciált feladatadással segíti a gyerekeket abban, hogy képességeiknek megfelelően sikeresen oldhassák meg a feladatokat, ezzel is megőrizve mozgáskedvüket

- a mozgásos tevékenységek megtervezésével és megszervezésével biztosítja minden gyermek számára a mozgásfejlesztés különböző feladatainak (fizikai állóképesség, erőnlét, koordináció, nagy- és finom- mozgások, testséma, téri tájékozódás, egyensúly, laterális dominancia) megvalósulását
- minél több alkalmat teremt a mozgásos játékok és gyakorlatok során az értelmi fejlesztésre (pl. téri tájékozódás, téri irányok, viszonyok, alak, forma, szín, méret megismerése, keresztcsatornák fejlesztése, vizuális időrendiség, ritmus stb.), az anyanyelvi fejlesztésre (tárgyak, testrészek, téri irányok, viszonyok, méret, hasonlóság, különbözőség megnevezése stb.)
- a sikeres feladatmegoldások által biztosítja a gyerekek reális „énképének” önbizalmának, önértékelésének kialakítását, a szociális és érzelmi képességeik fejlődését (figyelem, kitartás, kudarc tűrőképesség, önuralom, szabálytudat, együttműködés stb.)
- a gyerekekkel együtt örömmel vesz részt a mozgásos játékokban, buzdítja, lelkesíti, személyes példájával motiválja őket a sikeres feladatmegoldásra.
- a mozgásos feladatok összeállításánál figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztésének, habitálásának, rehabilitálásának lehetőségeit
- a nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő gyerekek fejlesztéséhez szükség esetén szakember segítségét kéri

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szeretik és igénylik a mozgást.
- Ellenálló képességük, edzettségük, alkalmazkodóképességük szabályhoz és társhoz kialakult.
- Mozgásuk egyéni adottságaikhoz mérten összerendeződött.
- Mozgásukat tudják irányítani és helyzetben tudják tartani, képesek tempójukat szabályozni.
- Téri helyzetekben tájékozódni tudnak, a téri irányokat ismerik a cselekvés szintjén.
- Testtudatuk, oldaliságuk kialakult.
- Kitartóan képesek a feladatok elvégzésére: futás, járás, egyensúlyozás, irányváltztatás, téri tájékozódás, térben mozgás, eszközös játékok (labda, babzsák), kúszás, mászás, ugrás.
- Figyelmük, gondolkodásuk, emlékezőképességük, ötletességük, gyorsaságuk megfelelő.
- Értik az egyszerű vezényszavakat.
- Biztosan mozognak környezetükben.

- Szívesen vesznek részt szervezett mozgásokban, játékokban és maguk is kezdeményezik ezeket.
- A különféle mozgásos és versenyjátékokban egészséges versenyszellemük kialakult.
- A megtanult mozgásokat változatos kombinációkban és helyzetekben is tudják alkalmazni.

IV.2.5. A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerésére nevelés során a természeti és társadalmi környezetben tapasztalható jelenségeket, bekövetkező változásokat, azok hatásait, törvényszerűségeit, az ok- okozati összefüggéseket vizsgáljuk. A tanulási módok középpontjában a tapasztalás vizsgálódás, megfigyelés, minden érzékszervet megmozgató megismerés áll. A matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre, a matematikai megismerő és problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére.

Célunk:

A gyermek aktivitása és érdeklődése során szerezzon tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezetről és annak formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek őrzését.

Feladatunk:

Spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzéssel, átéléssel a szülőföld, az ott élő emberek, helyi hagyományok, néphagyományok, családi és tárgyi kultúra értékeinek megismerése, a közösséghez való tartozás megéreztetése és védelme. A gyermek önálló véleményalkotási és döntési képességeinek fejlesztése, a környezettudatos magatartásforma alapozása, alakítása. A gyermekeket körülvevő világ mennyiségi viszonyainak felfedezése, ezekről tapasztalatok gyűjtése. Az egyéni adottságoktól függően matematikai probléma megoldó gondolkodás fejlesztése.

A környezet megismerésére nevelés

Az óvodapedagógus feladatai:

- Lehetőség szerint minél több mozgásos és érzékszervi tapasztalatot biztosít a gyerekek számára az őket körülvevő természeti és társadalmi környezet megismeréséhez.
- Változatos alkalmat teremt a sokoldalú, minél több érzékszervvel való tapasztaláshoz.
- Új ismeretek nyújtásakor támaszkodik a gyerekek már meglévő tapasztalataira, élményeire.
- Teret hagy a felfedezések során a gyerekek spontán megnyilvánulásainak, kreatív ötleteinek.
- Segíti a gyermekeket abban, hogy szeresse, tisztelje a környezetét, bátran alakítsa, de úgy, hogy abban ne okozzon kárt.
- Ügyel rá, hogy elegendő alkalmat, időt, helyet és megfelelő mennyiségű és minőségű eszközt biztosítson a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzéshez.
- Biztosítja, hogy a gyerekek megismerkedhessenek mind az élő, mind az őket körülvevő élettelen természettel, biztonságos életvitel szokásaival.
- Lehetőséget teremt arra, hogy a gyermek az ismereteit valós természeti környezetben szerezzze meg.
- Rendszeresen teremt gondolkodásra ösztönző helyzeteket.
- Rendszeresen végez kísérleteket a világ megismeréséről a gyerekekkel.
- Együtt csodálkozik rá a gyerekekkel a közösen tett felfedezésekre, a világ gyönyörűségére.
- Segíti a gyerekek önálló véleményalkotását, döntési képességük fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és környezet alakításában.
- Viselkedésével, tetteivel példát mutat a környezettudatos életmód szokásainak elsajátításához.
- Példamutatással segíti, hogy a gyermekekben kialakuljon a természet szeretete, a természet szépségének, tisztaságának, védelmének tisztelete.
- Megteremti a lehetőséget és biztosítja, hogy a gyerekeknek legyenek ismereteik:
  - a természeti környezet területén:
    - a közlekedési eszközökről, szabályokról
    - az évszakokról és jellemzőikről
    - a napszakokról
    - a növényekről
    - az állatokról
    - színekről
    - a testről, a testrészekről, az érzékszervekről

- a társadalmi környezet területén:

- a családjukról, otthonukról, szüleik és más emberek foglalkozásáról
- a lakóhelyükről, annak nevezetességeiről, környezetük néhány intézményéről

➤ a környezetvédelemről:

- a növény- és állatfajok védelméről
- a víz-, a talaj-, a levegővédelem fontosságáról
- a hulladékgyűjtés fontosságáról

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudják személyi adataikat.
- Megnevezik a testrészeket, érzékszerveiket, ismerik funkciójukat, igényesek testük tisztaságára.
- Megkülönböztetik a jobb és bal oldalt, megerősödik az oldaliságtudat.
- Ismerik az óvodát és környékét, lakóhelyüket.
- Megnevezik a közlekedési eszközöket, a közlekedés néhány alapvető szabályát ismerik és betartják.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat, az évszakokhoz kapcsolódó néhány népszokást és hagyományt, természethez kapcsolódó ünnepet.
- Felismerik a napszakokat, tudják a hét napjait.
- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő növényeket tudják, hogy gondozásra szorulnak, és hogy mik életük és fejlődésük feltételei.
- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, és képesek egyéb tulajdonságaik és életmódjuk szerint csoportosítani azokat. Ismernek néhány erdei és vadon élő állatot, madarat, ismerik óvásukat, védésüket, tisztában vannak az ember felelősségével gondozásuk kapcsán.
- A természeti jelenségek néhány ok- okozati összefüggésével tisztában vannak, képesek elemi következtetésre.
- Ismerik és megnevezik környezetük színeit, a sötét és a világos árnyalatait.
- Képesek ismert tárgyak, jelenségek közötti összehasonlításokra külső jegyeik, rendeltetésük szerint.
- Tisztelik és védelmezik az emberi és tárgyi kultúra értékeit. Életkoruknak megfelelő szinten ismerik szülőföldjüket, hazájukat.

A környezet mennyiségi és formai összefüggései- matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

Az óvodapedagógus feladatai:

- Lehetőséget teremt a gyerekek számára a környező valóság formai és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre.
- Minél több alkalmat teremt a gyerekek matematikai érdeklődésének felkeltésére, az elemi ok- okozati összefüggések felismertetésére, megtapasztaltatására.
- Biztosítja, hogy a gyerekek saját logikájuk szerint gondolkodhassanak, próbálja őket rávezetni a megoldásra.
- Gondolkodásra serkentő matematikai helyzeteket teremt, hogy a problémáról saját véleményt alkothassanak, egyes állításaik igazságát megmagyarázhassák, tévedéseiket felfedezhessék, kijavíthassák.
- A gyerekekkel méréseket, összehasonlításokat végez, lehetőséget teremt a mennyiségi és térbeli viszonyok összehasonlításához, a problémamegoldás előkészítéséhez.
- Helyet, időt, kellő alkalmat, valamint megfelelő mennyiségű és minőségű eszközt biztosít a megtapasztaláshoz.
- Erősíti a gyerekeket abban, hogy pozitívan viszonyuljanak egy- egy problémahelyzet megoldásához, számukra sikerélményt biztosít.
- Megteremti a lehetőséget, és biztosítja, hogy a gyerekek ismereteket és tapasztalatokat szerezhessenek:
  - képezzenek halmazokat, hasonlítsák össze azokat
  - tulajdonságaik szerint válogassák szét, bontsák részalmazokra, rendezzék sorba elemeik szerint, mérjék azokat becsléssel, párosítással
  - mérjenek össze mennyiségeket: magasságot, hosszúságot, tömeget, űrtartalmat
  - mérjenek mennyiséget, területet, szélességet, vastagságot, bőséget
  - síkidomokról, geometriai formákról
  - a térben való tájékozódásról
  - a számképekről, legalább a 10-es számkörben

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, relációkkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, rövidebb, hosszabb stb.)
- Önállóan is összetudnak mérni különböző mennyiségeket, képesek becslésre, párosításra.

- Jól ismert tárgyakkal összehasonlítás alapján tulajdonságok szerint válogatásokat, rendezéseket, sorozatokat hoznak létre.
- Tudnak ismert, megnevezett és meg nem nevezett tulajdonság szerint válogatni, a megkezdett válogatást folytatni, a felismert rendezőelvet megfogalmazni.
- Különféle elemekből, különféle rendezéssel, bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit tudnak előállítani.
- Halmazokat tudnak képezni adott és kitalált szempontok szerint.
- Építéseikben, síkbeli alkotásaikban azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből, színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- A térben való tájékozódásban értik és tudják az irányokat, helyesen használják a helyeket jelölő névutókat.
- Problémamegoldó gondolkodásuk a szemléletes, képszerű szintről kiindulva változóban, fejlődőben van.
- feladatok elvégzésében, a problémák megoldásában kitartóak.

IV.3. Munka jellegű tevékenységek

Játékidőben, különféle élethelyzetekben, bármely tevékenység végzése közben alkalom nyílik munkavégzésre. A munka személyiségfejlesztés, a tapasztalatszerzés egy másfajta lehetősége.

A gyerekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógusok segítségével, majd később szívesen vállalnak és végeznek munkát társaikért, a közösség érdekeiért is. Szívesen segítenek másoknak kérésre és önként. Bármely munka jellegű tevékenység alapfeltétele az önkéntesség, hiszen így alakulhat ki a munkavégzéshez kapcsolódó pozitív beállítottság.

Az óvodában a mindennapok során megjelenő munkafajták:

a) Önkiszolgáló tevékenység:

Az egész óvodai életet végig kíséri.

Területei: testápolás, étkezés, öltözködés

Fejleszti a gyermek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát

b) A környezet rendjének megőrzéséért végzett munka:

A gyerekek közvetlen tárgyi környezetének általuk megvalósítható rendben-, tisztántartását célozza. (játékpolicok rendezése, saját szekrény és személyes tárgyaik rendben tartása)

c) *Naposi munka:*

Közösségi megbízatásként önként vállalt, elsősorban a déli étkezésekhez kapcsolódó tevékenység bármely korosztály számára.

d) *Alkalomszerű, egyéni munka:*

Apróbb megbízatások, melyek a napi élet során jelentkezhetnek. A gyerekek önállóságához, képességeihez, igényeihez igazodnak.

e) *Növények gondozása:*

Csoportonként élősarkot gondoznak a gyerekek. A növények gondozása lehetőséget ad olyan munka jellegű tevékenység elvégzésére, amely a tapasztalatszerzésen túl az élővilág megóvására, szeretetére, a gondoskodás megélésére is lehetőséget nyújt.

Célunk:

A gyermekek személyiségének fejlesztése, a munkavégzéshez való pozitív hozzáállás, képességek, készségek alakítása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának elismerésére nevelés.

Feladatunk:

Az önkéntes, szabadon választott, valamint a közösség érdekében örömmel végzett tevékenységek során a gyerekek jellemének (reális énképének, önismeretének), erkölcsi tulajdonságainak, közösségi kapcsolatainak formálása, a munka szeretetére, becsületére nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítja a nyugodt, örömmel, jó hangulatban végezhető munkajellegű tevékenységek feltételeit.
- Megfelelő méretű, anyagú, célszerűségű munkaeszközöket biztosít a gyerekek munkavégzéséhez. Megtanítja azok rendeltetésszerű használatát, rendben tartását, ezeket a gyerekek számára hozzáférhető helyen tartja.
- Elegendő időt és munkalehetőséget, valamint elegendő alkalmat teremt ahhoz, hogy a munkavégzés közben begyakorlódhassanak, pontosabbá válhassanak munkakészségek.
- A tevékenységek megszervezésekor figyelembe veszi a csoportos összetételét, az egyes gyerekek fejlettségi szintjét és figyel arra, hogy a feladat kizárólag a gyerek saját örömteli, önként vállalt tevékenysége legyen.

- Megtapasztaltatja a gyerekekkel, hogy a munkajellegű tevékenységek által az ember folyamatosan alakíthatja, változtathatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti a környezetét. Kialakítja bennük a rend, a rendezett körülmények iránti igényét.
- Együtt örül a gyerekekkel a sikeresen elvégzett feladatoknak. Folyamatosan értékeli, pozitív értékelésével motiválja őket a további munkavégzésre.
- Érezteti a gyerekekkel, az általuk végzett munka fontosságát, ezzel is erősítve a munkához való pozitív viszonyukat.
- A munka jellegű tevékenységek által fejleszti akarati tulajdonságaikat: önállóság, kitartás, felelősségvállalás, probléma- megoldó képesség, döntési képesség stb.
- Tudatosítja bennük a közösségért végzett munka jelentőségét, a mások által végzett munka fontosságát, a munka szeretetére, tiszteletére neveli őket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére, a munkájukban önállóak, kitartóak, átérzik annak felelősségét.
- Szívesen vállalnak munkajellegű feladatokat, megbízásokat.
- A munkavégzéshez használt eszközöket önállóan, rendeltetésszerűen használják, munkavégzés után azokat a helyükre elrakják.
- Önállóan, kitartóan végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében is.

V. Az óvodai élet megszervezésének elvei

V.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyerekeknek.

Óvodánkban a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek magas száma miatt még hangsúlyosabban elvárt tulajdonság az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő munkatársak részéről is a példaértékű magatartás, az empátia, tolerancia, a feltétel nélküli elfogadás.

Mindennapi munkánkat a dajkák, pedagógiai asszisztensek segítik. Eredményes nevelésünk szempontjából kiemelten fontos a dajkákkal és a pedagógiai asszisztensekkel való szoros együttműködés. Ők azok, akik közvetlenül partnerei az óvodapedagógusoknak és nap, mint nap pedagógiai szituációba kerülnek a gyermekekkel. Célunk és feladatunk óvodai nevelésünk eredményessége érdekében, hogy naprakész információnyújtással, segítségadással, tanácsainkkal, pedagógiai ismereteik bővítésével elérjük az óvodapedagógus- dajka- pedagógiai asszisztens egymásra épülő, összehangolt munkáját.

Óvodapedagógusaink szakmai fejlődésének tervezésekor fontos, hogy a választott továbbképzések igazodjanak az óvodába járó gyerekek sajátosságaihoz, igényeihez.

Elsődleges szempont, hogy a pedagógusok végzettsége, képzettsége megfeleljen a nevelő, oktató munka feltételeinek, az intézmény deklarált céljainak. Ezt már az új munkaerő kiválasztásánál és a továbbképzési terv elkészítésénél is figyelembe vesszük. Ötévente elkészítjük továbbképzési programunkat, melynek elkészítése a munkatársak bevonásával, az intézményi szükségletek és az egyéni életpálya figyelembevételével történik. Folyamatosan nyomon követjük a továbbképzési programban és a beiskolázási tervben leírtakat, ha szükséges, akkor korrigáljuk. Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – kiemelten a pedagógiai programunkban megfogalmazott cél és feladatrendszer határozza meg.

A pedagógiai munka megszervezésében, a feladatok elosztásában a belső motiváltság, a szakértelem és az egyenletes terhelés kiemelt hangsúlyt kap.

V.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk csoportszobái barátságosak, otthonosak, igényes, esztétikus berendezéssel várják a gyermekeket. Megfelelnek a gyermeki igényeknek, koruktól és fejlettségi szintjüktől függően biztosítják a különböző játékokhoz és a tevékenységekhez szükséges helyet és eszközöket. A berendezés és a tárgyi feltételek megfelelnek a gyermekek testméretének, kielégítik mozgás és játékigényüket.

Az óvónők kezűgyessége, kreativitása és esztétikai érzéke tükröződik a csoportszobák és az épületek díszítésében.

Technikai felszereltségünk folyamatos karbantartása, bővítése szükséges. (IKT eszközök alkalmazásának elősegítése). Intézményünk adottságai és felszereltsége kielégítő, tárgyi

eszközeinket folyamatosan bővítjük a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet nevelési- oktatási intézmények kötelező eszközeiről szóló előírásainak figyelembevételével.

Fejlesztéseink során érvényesítjük a biztonság elvét, a balesetvédelmi és egészségvédelmi előírásokat. Fontos szempont számunkra, hogy az intézmény tárgyi eszközei megfeleljenek a gyermekek biztonságának, kényelmének, igazodjon változó testméreteikhez és biztosítsa egészségük megőrzését, tegye lehetővé mozgás és játékigényük kielégítését.

Hasonlóan fontos számunkra, hogy az intézmény alkalmazotti közössége számára biztosított legyen az ideális munkakörnyezet.

V.3. Szervezeti és időkeretek

A csoportszervezés az adott nevelési év gyermekösszetételétől függ. Próbálunk arra törekedni, hogy hasonló életkorú gyermekek kerüljenek egy csoportba. Óvodánk 3 feladat ellátási helyén osztott, részben osztott és osztatlan csoportok szervezésére is sor kerülhet, az épületek adottságainak és a jelentkező gyerekek korbeli összetételének következtében.

Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni fejlettség figyelembevételével az óvodapedagógus döntésétől függ a felajánlott tevékenységek szervezése. Egyéni fejlesztés, mikrocsoportos és csoportos foglalkoztatási formában szervezhetik a tevékenységeket. Az egyéni sajátosságok figyelembevételét, az egyéni fejlesztést és a differenciált irányítást az egyéni és mikrocsoportos fejlesztés szervezeti kerete biztosítja leginkább.

A mindennapi munkában az óvodapedagógus a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú- 5-35 perces- mikrocsoportos és csoportos foglalkozásokat tervez és szervez.

Ezen tevékenységek tervezésénél és szervezésénél – a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett- elvárás, hogy az iskolába készülők nagycsoportos gyerekek képesek legyenek a foglalkozás teljes időtartama alatt, a tevékenységekben részt venni.

Mindennapi munkánk szervezésében továbbra is kiemelt szerepet szánunk a gondozásnak, hiszen ennek folyamatában az óvodapedagógus és a dajka összhangban nevel, építi kapcsolatát a gyermekkel, segíti önállóságuk fejlődését.

V.3.1. Napirend

Az óvodai élet keretét a napirend adja. A jól szervezett, ugyanakkor rugalmasan kezelt keret a gyerekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének záloga.

Napirendünk kialakításánál a következő fő szempontokat vettük figyelembe:

- Minél hosszabb legyen a folyamatos játékidő
- Szűnjön meg a nap széttagoltsága és a gyerekek egyszerre történő tömeges tevékenykedtetése, helyette érvényesüljön az egyéni bánásmód.
- legyen elegendő idő a folyamatos, egyéni tempójú tevékenykedésre, étkezésre, önkiszolgáló munkára.
- Igazodjon mindegyik korosztály életkori sajátosságaihoz és igényeihez.
- Az irányított tevékenységek a játékidőn belül, lehetőleg a játékba integráltan valósuljanak meg.

A napirend javaslat, mely tájékoztatást nyújt arról, hogy hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek, hogyan alakul a mindennapja a gyermekeknek. A csoportok napirendjét a csoportnaplók tartalmazzák.

A csoport összetételétől függetlenül mindenütt igyekszünk a folyamatosságot és a rugalmasságot biztosítani, megtalálva az egyes tevékenységek közötti helyes arányokat, kiemelve a játék kitüntetett szerepét.

Napirendünkkel biztosítjuk a gyermekek számára a rendszerességet, a változatos tevékenységet, a csoportok, a gyermekek, az óvoda nyugalma, a gyermekek biztonságérzetét.

Legfőbb tevékenységek napirendünkben:

- szabad játék, és mindennapos mozgás (a leghosszabb időt kitöltő gyermeki tevékenység)
- tudatosan tervezett és szervezett tevékenységi formák
- mindennapos levegőztetés
- étkezés
- pihenés
- gondozással kapcsolatos feladatok

A napirendi pontok, időkeretek rugalmasan változtathatók az esetlegesen előre tervezett, vagy nem várt eseményeknek, az időjárásnak megfelelően.

Lehetőség szerint kerülni kell a gyermekek felesleges várakoztatását az óvónők által, egy-egy napirendi ponthoz való ragaszkodás miatt.

V.3.2. Hetirend

Heti tervezés biztosítja az éves tervek lebontását, a fejlesztési feladatok egymásra épülését. A hetiterv nem megmásíthatatlan, az élethelyzet, az időjárás, a spontán helyzetek, a gyermekek, a gyermekek fejlődési üteme, igénye, az élmények, az aktuális feladatok befolyásolják a folyamatot. Bár a heti rendben (a csoportnaplóban) napokra lebontva jelenítjük meg a különböző tevékenységeket, mindennapi munkánk során arra törekszünk, hogy ezeket komplex egységgé szervezzük. A heti tervet az előző hét eredményeire építve tervezi meg a két óvodapedagógus együtt.

A tervezett, tudatos ismeretszerzés októbertől kezdődik meg a nagyobb korcsoportokban, kiscsoportokban november elsejével. Szeptember az ismétlések, nyári élmények felidőzésnek időszaka.

A heti rendet a csoportos óvodapedagógus a csoportnaplóban rögzíti úgy, hogy összhangban legyen az intézményen belül minden csoport heti programja az átfedések elkerülése miatt.

A megbeszélések alkalmával a csoport dajkája értesül a rá vonatkozó feladatok elvégzéséről.

Óvodapedagógus által szervezett és tervezett tevékenységi formák heti rendünkben:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, mintázás, kézimunka
- Mozgás
- Külső világ tevékenység megismerése

A hetirend összeállításának szempontjai:

- Változatos tevékenységek kövessék egymást.
- Heti 1 alkalommal a mozgás, mint kötelező foglalkozás jelenjen meg.
- Csoportok összehangolása.
- Minden terület jelenjen meg a hét valamelyik napján, a célokhoz, feladatokhoz igazodva.

V.3.3. Tervezés, szakmai dokumentumok

A gyermek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai dokumentumok használatát a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet szabályozza.

Kötelezően használt dokumentumok:

- 1) Felvételi és mulasztási napló az óvodába, illetve a csoportba felvett gyerekek nyilvántartására és mulasztásának dokumentálására szolgál.
- 2) Óvodai csoportnapló az óvodánk pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

Célunk:

Óvodánk Esélyteremtő pedagógiai programjának megvalósítása érdekében a tudatosság érvényesüljön fejlesztő tevékenységükben.

Feladataink:

- Nevelési céljaink ismeretében tevékenységeinket, fejlesztési feladatainkat a gyermekek életkori és egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük, építve a gyermeki igényeikre, az eltérő fejlődési ütemre.
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján figyelembe vesszük, hogy az óvodás gyermek alapvető tevékenysége a játék, ez számára a legalkalmasabb ismeretszerzési forma, amely nagyobb tudatosságot, szervezési képességet és kreativitást igényel az óvodapedagógusoktól.
- Biztosítjuk az oldott, szeretetteljes, derűs légkör megteremtését.
- A tervidőszak hosszát két ciklusra bontva határoztuk meg:
  1. időszak: szeptembertől január végéig
  2. időszak: februártól május végéig

Ennek megfelelően készítjük el a nevelési feladataink tervezését és az időszak értékelését.

A nyári időszakra közös nevelési tervet készítünk.

- A műveltségterületek tervezését 1 hónapos időtartamra tematikus terv formájában, azt követően heti lebontásban tervezzük.

- Minden csoportban heti rendszerességgel lehetőség nyílik az óvodapedagógusok egyéni döntése alapján speciális fejlesztési tartalmak, ún.: csoport specifikumok tervezésére, megvalósítására. Ennek keretében kerül sor az I-II. óvoda 1-1 csoportjában a Boldog Óvoda Program alkalmazására. Lehetőség továbbá más innovatív tevékenységek alkalmazására: gyermektánc, kézműves tevékenységek, fejlesztés a mesepedagógia módszereivel, mozgásfejlesztés stb.
- A témakörök, módszerek, eszközök, foglalkoztatási formák megválasztása, alkalmazása, az óvodapedagógusok kompetenciája, tevékenységi formák szerint, minimum heti egy alkalommal, azonban mindig figyelemmel kell lenni az egyéni és életkori sajátosságokra.
- A tervezőmunka szempontjai:
  - a.) A közös értékrend biztosítása.
  - b.) Áttekinthetőség.
  - c.) Feltételek biztosítása a játékra, mely a gyermek alapvető tevékenysége.
  - d.) Differenciált tevékenykedtetés megvalósítása.
  - e.) Komplexitásra törekvés.
  - f.) Módosítási lehetőség biztosítása, rugalmasság.

A gyerekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A hatékony óvodai nevelés alapfeltétele a gyermek személyiségének, adott állapotának alapos ismerete, hogy fejlődésében saját képességei szerint és saját tempójában haladva minél magasabb szintre jusson el.

Célunk:

A gyermek egyéni képességeinek és fejlődési ütemének figyelembevételével fejlesztési feladatok meghatározása, hogy a fejlesztő tevékenység eredményeként az óvodáskor végére a gyermek alkalmassá váljon az iskolai életmód megkezdésére.

Feladataink:

- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, dokumentáljuk.
- Értelmi, érzelmi, közösségi, anyanyelvi és mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzítjük. Célirányos megfigyeléssel, a Fejlődési naplóban követjük nyomon a gyermek fejlődését az iskolakezdésig.
- A gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket folyamatosan rögzítjük.

- A gyermek fejlődéséről a szülőt évente 2 alkalommal, illetve kérés vagy probléma esetén szükség szerint tájékoztatjuk.
- A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról- a gyermek szülein és óvodapedagógusain kívül- csak az óvodavezető engedélyével, speciális szakemberek részére adható tájékoztatás.
- Szükség esetén speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe a gyermek fejlődésének érdekében, amelyhez pedagógiai szakvéleményünk szükséges.
- Alapelveink a Fejlődési napló összeállításánál, alkalmazásánál:
  - Folyamatos megfigyeléseket végzünk a gyermek tevékenységei során, természetes élethelyzetben, a nap bármely szakában.
  - Fontosnak tartjuk, hogy a megfigyelési, mérési eredmények regisztráltak, felhasználhatók legyenek.
  - A megfigyeléseket, méréseket a gyermek testi fejlettsége, mozgásfejlettség, szociális fejlettség, érzelmi, akaratí képesség, és értelmi képességek területén végezzük.
  - Fejlődési napló elkészítésekor figyelembe vettük a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet előírásait. A fejlődési naplót az 1. sz. melléklet tartalmazza.
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza:
  - a gyermek anamnéziséét
  - a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi- szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
  - a gyermek fejlődését segítő megállapításokat intézkedéseket, az elért eredményt
  - amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógusnak a fejlődést szolgáló intézkedéseire tett javaslatait
  - a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
  - a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket
- DIFER mérése az óvodánkban

A vezetői tanfelügyelet 2020. február 18-i értékelése szerint, óvodánkban megfelelően kialakított, a gyerekek fejlettségét és fejlődését megfigyelés és egyéb vizsgálati módszerek segítségével rögzítő fejlődésmérő rendszerrel rendelkezünk. Szükségtelennek ítélték a korábbiakban minden gyerek esetében elvégzett DIFER mérést. Nagycsoportos gyerekek esetében - amennyiben fejlődésbeli elmaradást, problémát észlelünk - az óvodapedagógus számára lehetőség a Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer alkalmazása (DIFER- teszt). A DIFER teszt segítségével az alapkészségek fejlettségi szintjét tudjuk megállapítani.

Alapkészségek:

- Az íráskészség elsajátításának előfeltétele, kritikus elemi készsége az úgynevezett írásmozgás-koordináció.
- Az olvasás- és írástanulás megkezdéséhez elengedhetetlen a beszédhanghallás.
- A nyelvileg közölt információk vételének egyik meghatározó tényezője a relációszőkincs fejlettsége.
- A matematikatanulása az elemi számolási készség fejlettsége.
- A tudásszerzés, a tanulás, gondolkodás kritikus feltétele többek között a tapasztalati következtetésnek és tapasztalati összefüggés megértésének a fejlettsége.
- Az eredményes iskolai beilleszkedés, tanulás további döntő kritériuma a társas kapcsolatok kezelésének fejlettsége (kortársakkal, felnőttekkel), az ún. szocialitás.

A mérést a nevelési év elején végezzük el, majd az elért eredmény figyelembevételével fejlesztési tervet készítünk a szükséges alapkészségek, területek fejlesztésére. 6 hónapos fejlesztési időszak elteltével szükség esetén kontrollmérést készítünk.

Az Arlói Széchenyi István Általános Iskolával való együttműködésünk keretében, az arlói iskolába készülő gyerekek esetében, a szülő tudtával és engedélyével, a gyerekek DIFER-mérése az iskola fejlesztő pedagógusaival közösen is történhet.

V.4. Az óvoda kapcsolatai

Külső kapcsolataink tartalmát, a kapcsolattartás formáit intézményünk Szervezeti és Működési Szabályzata részletesen szabályozza.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

1. Óvoda- család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Különösen fontosnak tartjuk ezt óvodánk esetében, mivel gyakran hátránycsökkentő szerepet is szükséges megvalósítanunk. A szülői szerepek pozitív megerősítésére, az együttműködés javítására, a kapcsolattartási módok folyamatos alkalmazására fokozottan kell odafigyelnünk.

Mindig ismerniük kell nevelésünk célját, feladatait, s elvárásainkat velük szemben, hiszen csak közösen tudunk a gyermek érdekében hatékonyan tevékenykedni.

Soha nem szabad azonban arról megfeledkezni, hogy a gyermek nevelése elősorban a család joga és kötelessége. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködése során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás lehetséges formái:

Családlátogatás:

Időpontja lehetőség szerint még az óvodába lépés előtt, valamint szükség esetén probléma megoldására. A családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól.

Beszoktatás:

A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megtapasztalásával. A család legfontosabb információforrása az óvodáról gyermeke hangulata, benyomásai, tapasztalatai. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet az óvodáról, a csoportról, az óvodapedagógusról.

Fontos, hogy megismerhessék óvodai programunkat, elképzeléseinket, hiszen, ha érzik, hogy jó kezekben van gyermekük, szeretettel fordulunk feléjük, megkönnyíthetjük számukra az elválást egymástól, s zökkenő mentesebbé válik a „beszoktatási” feladatok ellátása.

Szülői értekezletek (szükség esetén évente több alkalommal):

Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele.

Kötetlen beszélgetések- napi kapcsolattartás:

Ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is a gyermekkel a családban történt fontosabb eseményekről, napi kapcsolattartásra van szükség, ami az egy- két percet nem haladhatja meg. Az ennél hosszabb időt igénybe vevő beszélgetésre fogadóóra keretében kerülhet sor.

Fogadó órák:

A fogadóórák megtartását személyre szabottan fél évenként biztosítjuk, valamint, ha a szülő kéri, vagy az óvodapedagógus szükségesnek tartja. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek.

Nyílt napok:

Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképeséről. Ilyen lehetőséget adunk a leendő szülők számára is az óvodával való ismerkedésre.

Rendezvények:

Intézményi szintű közös rendezvény, az érdeklődő szülők számára előadások szervezése. „Szülők iskolája” formában ismereteket szerezhetnek pl. nevelési kérdésekről, egészséges életmódról stb.

Szülői Szervezet megbeszélései:

Képviseli a szülőket és a gyermekeket a köznevelési törvény által biztosított jogaik érvényesítésében. Rendszeres időközönkénti megbeszélései az óvoda életét, a szülőket érintő és érdeklődésre számot tartó témák megvitatására.

2. Együttműködés a fenntartóval

A fenntartó önkormányzattal szakmai alapokon nyugvó, harmonikus munkakapcsolat megvalósítására törekszünk. Ennek alapja a folyamatos kapcsolattartás, az információáramlás működtetése.

A kapcsolattartás formái:

- részvétel vezetői értekezleten
- részvétel az önkormányzat képviselő-testületi ülésein
- beszámoló készítése
- fenntartó véleményének kikérése, megismerése az óvoda működésével kapcsolatban

3. Kapcsolattartás Gyermekjóléti Szolgálattal

Az Arlói Szociális Alapszolgáltatási Központ Gyermekjóléti alapellátással foglalkozó szakembereivel aktív munkakapcsolatban állunk.

A kapcsolattartás formai:

- jelzőlapok küldése a gyermekeket érintő problémák esteén
- Konzultációk, esetmegbeszélések
- közös családlátogatások

4. Együttműködés a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal

Fontos partnerei intézményünknek. Az óvoda működéséről, eredményességéről való véleményük, visszacsatolásuk, fejlesztési igényük és elvárásuk fontos az intézmény szempontjából. Egyetértési joguk szükséges az intézményt érintő változások, fejlesztések megvalósításában.

5. Kapcsolattartás Egészségügyi szolgáltatókkal

Gyermekorvos, Védőnői szolgálat

A kapcsolattartás célja a nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a rendszeres egészségügyi vizsgálatok megszervezése, az egészséges életmód szokásainak megszilárdítása. Az esetmegbeszélések aktív tagjaként számítunk együttműködésükre.

6. Együttműködés az iskolával

Az óvoda- iskola átmenet megkönnyítése érdekében fontos, hogy az óvodának aktív, együttműködésen alapuló kapcsolata legyen az iskolával. Együttműködésünk elősegíti a szülők megfelelő tájékoztatását, valamint visszacsatolást biztosít az óvodának nevelőmunkánk értékeléséhez.

Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. Az óvoda és az

iskola vezetőjének kölcsönös megállapodása alapján „beiskolázási programsorozatot” szervezünk, amelynek során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába, emellett alkalom kínálkozik a tanító személyének megismerésére is. A program során óvodánkban megvalósítható alkalma a „Ráhangelő” – óvodás, iskolás találkozó.

A gyermekhez illesztett iskolakezdést, a kudarcok megelőzését szolgálják a pedagógiai programban azok a speciális, pedagógusokra vonatkozó feladat-meghatározások is, amelyek általános hatókörű szabályozóként érvényesek az intézmény teljes nevelőtestületére.

Az átmenetet közvetlenül meghatározó további fontosnak ítélt alapelveink melyet az iskolai tanítókkal éves munkaterv alapján együttműködve kívánunk megvalósítani

- az elfogadó légkör, a kellemes, esztétikus környezet megteremtése;
- a gyermek szükségleteire figyelő szokásrend kialakítása
- az életkori sajátosságok és az egyéni különbségek figyelembevétele a követelmények támasztásában, a tanulás tervezésében és irányításában;
- a beilleszkedés segítése, egyéni átvezetés;
- a biztonságot nyújtó személyhez kötődés elősegítése;
- az érdekes, élményszerű tanítás (fokozatosságra, egyéni bánásmódra épülő, egyéni képességeket figyelembe vevő differenciálás);
- az önálló munkavégzés algoritmusának elsajátíttatása;
- nyugodt tanulási feltételek és haladási tempó kialakítása;
- odafigyelés az egészséges terhelésre;
- folyamatos ellenőrzés, fejlesztő értékelés, önértékelés;
- segítségnyújtás a lemaradások, hátrányok kompenzálásához;
- partneri együttműködés a szülőkkel;
- a taneszközök mértéktartó és gondos kiválasztása.

A kapcsolattartás lehetséges formái:

- Egymás pedagógiai programjának kölcsönös megismerése, tapasztalatcsere.
- Részvétel egymás belső továbbképzéseiben, hospitálási lehetőségek kihasználása.
- Régi óvodások nyomán követése. Visszajelzés eredményeikről, hiányosságaikról.
- I. osztály követelményszintjének megismerése módszertani megbeszéléseken.
- Kölcsönös részvétel egymás rendezvényein.
- Iskolába készülő gyerekeinkkel látogatás az iskolába.
- Részvétel az iskolai beiratkozást megelőző szülői értekezleten.

7. Együttműködés a Szent Ferenc Kisnővérei által működtetett Alapítvánnyal

Több óvoda gyermekünk kapcsolatban áll a településen aktív szerepet vállaló nővérekkel, az általuk irányított alapítvánnyal.

Pasztorációs tevékenységükkel segítik a családok nehéz anyagi helyzetét, élethelyzetük megoldását.

Együttműködés lehetőségei:

- Segítséget nyújtanak a családok meggyőzésében a rendszeres óvodába járás érdekében.
- Segítenek az egészséges életmód igényének kialakításában a hozzájuk járó családok esetében
- Kölcsönösen részt veszünk egymás neveléssel foglalkozó fórumain, előadásain.
- Aktuális esetben részt vesznek az egyes gyermekek problémáit feltáró, megoldást kereső esetmegbeszéléseken.
- Szükség szerint megbeszélést tartunk a velük kapcsolatosban álló családok segítésének óvodai tapasztalatairól.
- Az általuk gondozott családoknál tapasztalt problémákat azonnal jelezzük feléjük is.
- Megoldatlan esetben segítséget nyújtanak a családoknak a gyermek szakértői vizsgálatra történő utaztatásában.
- Krízishelyzetbe került családok esetén figyelembe veszik jelzésünket, próbálnak kapcsolatba lépni a családdal.
- Az adventi időszakot lezáró ünnepi ebédünk napján, vagy a húsvéti előkészület idején hangszerjátékukkal, énekükkel segítik az ünnepi hangulat megteremtését a csoportokban.
- Az arlói iskolába készülő gyerekek szülőinek a ballagást megelőző szülői értekezleten ismertetik tevékenységüket az iskolás gyerekek fejlesztésében.
- A ballagást megelőző időszakban meglátogatják az óvodában az arlói iskolába készülő gyerekeket.

8. Óvoda- egyház

Az óvoda gyermekek részére a történelmi egyházak által nyújtott hittan szülői igény szerint, szakképzett hitoktatóval szervezhető. Óvodánkban római katolikus vallású hitoktatáson vehetnek részt a gyerekek. Az óvoda biztosítja a vallási neveléshez a szükséges helyet és időt. A szülők írásos igénye alapján tesszük lehetővé a fakultatív hit- és vallásoktatást.

9. Együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képességszintjének megállapítása, speciális fejlesztése érdekében aktív kapcsolatot tartunk fenn a B-A-Z. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Ózdi Tagintézményének szakembereivel.

Együttműködés lehetőségei:

- pszichológiai vizsgálat
- nevelési tanácsadás
- logopédiai fejlesztés
- fejlesztő foglalkozások

10. Miskolci Pedagógiai Oktatási Központ

Az ágazati irányítás intézményekkel kapcsolatot tartó megyei irányító szervezete a POK. Közvetett partnere óvodánknak.

Tevékenységei közül az óvodákra is vonatkoznak:

- pedagógiai értékelés
- szaktanácsadás, tantárgygondozás
- pedagógiai tájékoztatás
- tanügy- igazgatási szolgáltatás
- pedagógusképzés, továbbképzés
- pedagógiai szakmai ellenőrzés, pedagógus- minősítés

A vezető feladata a POK-kal való kapcsolattartás, adatszolgáltatás, igénybejelentés. Kötelező feladat az ellenőrző és minősítő tevékenységekben való együttműködés. Lehetőség az ingyenesen igénybe vehető továbbképzéseken való részvétel biztosítása.

Intézményünk a jövőben a szakmai kapcsolatok bővítésére törekszik. Terveink között szerepel testvérkapcsolati együttműködés hasonló helyzetű óvodákkal, valamint „Testvéróvoda a határon túl” együttműködési lehetőség feltárása, kialakítása.

11. Kapcsolattartás a Boldog Óvoda Program szakmai csapatával.

Intézményünk I-es és II-es számú óvodájára vonatkozóan elnyerte a Boldog Óvoda címet. Mindkét épületben 1-1 csoportban az óvodapedagógusok Boldogságóra Programot terveznek és valósítanak

meg a gyerekekkel. A Boldog Óvoda csapata folyamatos kapcsolattartással, szakmai módszertani fejlesztéssel segíti az óvodapedagógusok tevékenységét.

VI. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.

VI.1. Óvodánk gyermekvédelmi feladatai

Óvodásaink változó szociokulturális környezetből kerülnek az óvodánkba. Ezt figyelembe véve fontos feladatunk a gyermekek egyéni sorsával való törődés.

Célunk:

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének a családba történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, a gyermek családjából való kiemelésének megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai:

- Biztonságos környezet kialakítása, a gyermekek védelme.
- A gyermekek jogairól szóló törvény betartása.
- Minden megkülönböztetés nélkül a gyermeki jogok biztosítása.
- Elősegíti a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és a rendszeres óvodába járást.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek hiányzásának folyamatos figyelemmel kísérése, a hiányzás okainak feltárása, megszüntetése.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek egész napos óvodáztatásának biztosítása.
- A gyermekeket és családi hátterüket minél jobban megismeri.
- A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, segíti a szülői szerep eredményességét.
- A problémákat érzékeli, felismeri, ha szükséges szakember segítségét kéri.
- A felzárkóztatás és tehetséggondozás megvalósítása.

- A gyerekek érdekében kapcsolattartás az önkormányzattal, Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, Pedagógiai Szakszolgálattal, Szakértői Bizottsággal, védőnővel, gyermekorvossal, iskolával, Járási Gyámhivatallal.

Az óvoda az alábbi esetek előfordulása esetén fokozottan figyelemmel kíséri a gyermekek testi, lelki állapotát:

- fejlődési, beilleszkedési, magatartásbeli zavar észlelés esetén
- ha sajátos törődést igényel
- egészségügyi problémák észlelésekor
- hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet esetén
- szülők egymás közötti rossz kapcsolata esetén
- nem megfelelő szülői szerep esetén
- a gyermek hirtelen bekövetkező magatartásbeli változásának előfordulásakor

A Gyermekjóléti Központtal való együttműködésünk és a törvényi előírások figyelembevétele által intézményünk szociális segítő munkatárs tevékenységét is kihasználja a hátrányok enyhítése és a lemorzsolódás megakadályozása érdekében.

VI.2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése

Óvodánk a felzárkóztatás, az egyéni differenciált fejlesztés eszközével valósítja meg az esélyegyenlőséget, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését, a magatartási, beilleszkedési zavarok korrekcióját, valamint a tehetséggondozást.

A gyermek egyéni, differenciált fejlesztését az óvodapedagógus a saját megfigyelései és a szakemberek vizsgálati eredményeinek, javaslatainak figyelembevételével végzi. Olyan pedagógiai környezet kialakítása a célunk, amely elősegíti a gyermekek meglévő hátrányainak csökkentését, a felzárkóztatást, a gyermekek fejlődésének biztosítását.

Célunk inkluzív pedagógia megvalósítása, integráció biztosítása a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések alkalmazása különös tekintettel az EFOP 3.1.5-16-2016-00001 Óvodai Alprojektben megfogalmazott célokkal, feladatokkal.

Multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségére törekszünk.

VI.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Óvodánkba a Szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelés valósítható meg sajátos nevelési igényű egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő és beszéd fogyatékos gyermekek esetében. Nevelésük során figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

Az integrált nevelésre vonatkozó alapelvek:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni a gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk fejlesztésük tárgyi és személyi feltételeit.
- Személyi feltételhez utazó gyógypedagógusi szolgáltatást veszünk igénybe.
- Habilitációs és rehabilitációs fejlesztésük a gyermekek szakvéleménybe foglalt, valós igényeihez igazodóan a gyógypedagógus által készített egyéni fejlesztési terv alapján valósul meg.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését maximálisan elősegítő, elfogadó és befogadó intézményi és csoportlétkör biztosítása.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely az átlagtól eltérő gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.

Beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek speciális fejlesztését szakvéleményük alapján fejlesztőpedagógus segíti. A fejlesztő foglalkozások célja a képességek korai fejlesztése, az iskolára való felkészítés, a tanulási képességek megalapozása, javítása, részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, korrekciója.

Kiemelten tehetséges gyermek

Célunk:

A tehetségigéretes gyermekek kiemelkedő képességeinek felismerése, speciális szükségleteik kielégítése, fejlődésük biztosítása.

Kiemelten tehetséges gyermek:

- aki átlag feletti általános és speciális képességekkel rendelkezik
- nagyfokú kreativitással rendelkezik
- magas szintű a feladat iránti elkötelezettsége
- erős a motivációja

Feladataink:

- a gyermekek megismerése, a tehetség keresése, azonosítása folyamatos megfigyeléssel
- a tapasztalatok rögzítése, egyéni fejlesztési irányok meghatározása
- a gyermek érzelmi támogatása, elfogadása
- egyoldalú képességfejlesztés helyett komplex tehetségfejlesztés megvalósítása
- erős és gyenge oldalak egyforma fejlesztése
- a fejlődés folyamatos értékelése
- intenzív együttműködés a családdal

VI.2.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

A jegyzői gyámhatóság rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre megállapítja a gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

Hátrányos helyzetű: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbefogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony

- a szülő, a gyám alacsony foglalkoztatottsága
- az elégtelen lakáskörülmények
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulási, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozási ellátás

Halmazottan hátrányos helyzetű:

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll

A szülők iskolai végzettségéről szóló nyilatkozata önkéntes.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- a család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része, vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategória alá eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem
- szűkös lakáskörülmények, kis alapterületű lakásban több személy él együtt, így kevés az egy főre jutó alapterület
- egészségtelen lakhatási feltételek- vizes, salétromos falak, nagy páratartalom, alagsori lakás
- a szülők alacsony iskolai végzettsége- csak általános iskola, vagy olyan érettségit nem igénylő szakképzettség, amelynek nincs munkaerő-piaci értéke
- deviáns környezet, szocializációs ártalmak- alkoholizmus, drogfüggőség, játékszenvedély
- család hiánya- állami gondozásba vett, illetve onnan kikerült gyermekek, egyszülős család, elvált szülők
- a beteg, vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő gondozására, ellátására

Veszélyeztetettség: olyan- a gyermek vagy más személy által tanúsított- magatartás, mulasztás, vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza

Az óvoda vezetője köteles:

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a Gyermekjóléti Szolgálatnál

- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos, veszélyeztető magatartás esetén

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás
- gyermek szexuális bántalmazása
- szülői felügyelet hiánya
- elhanyagoló szülői magatartás
- hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények
- pszichés bántalmazás
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- indokolatlan hiányzás óvodából
- minimális jövedelmi viszonyok

Célunk:

A veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet korai felismerése, okainak feltárása, a károsító tényezők megszüntetésében való segítségnyújtás a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartásával.

Olyan pedagógiai környezet kialakítása, amely elősegíti a gyermek meglévő hátrányainak csökkentését, a felzárkóztatást, az egyéni differenciált fejlesztés módszerével.

Feladataink:

- A testi-, érzelmi-, szociális fejlődés feltételeinek megteremtése a biztonságos, egészséges, derűs környezet biztosításával
- A gyermek családi hátterének, környezetének megismerése, feltérképezése családlátogatás alkalmával (új gyermekeknél)
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermek kiszűrése
- Okok feltárása az információk összegyűjtésével, értékelésével
- A szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatása, a gyermeket veszélyeztető körülmények megelőzése segítőkész odafigyeléssel, türelemmel, szeretettel a gyermek biztonságérzetének kialakítása, megszilárdítása. A gyermek beilleszkedésének segítése a baráti kapcsolatok támogatásával, a különbség elfogadásával
- Segítő szándékú együttműködés a szülőkkel

VII. Hagyományok ápolása

VII.1. Néphagyományőrzés

A **hagyományőrzés** érzelmi hatástöbblete, az örömmel átélt aktivitás, az egészségnevelés, a szocializálódás, az értelemfejlesztés mozgató ereje. Ez vonul át az óvodai élet valamennyi tevékenységformáján, a fejlesztés területein, vagyis **áthatja az egész nevelési rendszert**.

Programunk nemcsak a népművészet és a szokásörző jeles napok elemeit öleli fel, hanem a mindennapi élethez kapcsolódó tevékenységeket is.

A néphagyományőrző tevékenységek tartalma:

- Játékidőben a természetes anyagok, eszközök közelsége aktivitásra serkenti a gyermeket. A mindennapok tevékenységébe jól beleilleszkedik a játékeszközök készítése. Az óvónők segítségnyújtása közben jó alkalom nyílik a beszélgetésre, a népmesék, mondókák, dalok felidezésére. A népszokásokhoz fűzött, az óvónő által elmesélt történetek hatást gyakorolnak erkölcsi ítéleteik alakulására, magatartáskultúrájukra, viselkedésmódjukra.
- Az udvari játékok a hagyományápoló tevékenységekkel bővülnek. A természetes anyagokkal való műveletek mellett a dalos játékok, a népi sportjátékok játszására is sor kerülhet. A dalos játékok a zene fejlesztésben és az érzelmi nevelésben, a népi sportjátékok az állóképesség, az egészséges küzdő szellem alakításában kapnak fontos szerepet.
- Az óvoda udvara, környéke, a séták, a kirándulások, jó lehetőséget adnak a természet, a környezet megszerettetésére, az évszakok változásaiból fakadó népi időjósítások felidezésére. A gyerekeket a közösen átélt élmények a környezetükhöz kötik, amelynek védelmezőivé válhatnak.
- A szülőföld szépségének megláttatása, a környezet alakítása, amelyben a gyermek közvetlenül részt vesz, alakítja vizuális látásmódját. Ez az alap, melyre a gyerekek művészetre nevelése épül.
- A népi kultúra tárgyai, a népköltészet alkotásai a gyermek érzelmein át hatva épülnek be a gyermek ízlésvilágába. Zenei, irodalmi és vizuális nevelése is e "gyökerekből" táplálkozik, amelynek anyaga a népművészet értékes és szép alkotásai.
- A mindennapi élet tevékenységei és a jeles napok a néphagyományokban szorosan összetartoznak. Az óvodában megünnepeelt jeles napokkal színesebbek lesznek a hétköznapiak, és fel lehet kelteni a gyermekek érdeklődését az egyházi és az úgy nevezett "zászlósünnepek" iránt is.

VII.2. Hagyományok, ünnepek

Hagyományaink az óvodai élet mindennapjaiból kiemelkednek. Ünnepeink külsőségekben és tartalmukban olyan visszatérő élményeket jelenthetnek gyermekeinknek, amelyek erősítik közösségi érzésüket olyan élmények biztosításával, amelyek az éntudat mellett a magyarság tudatát is alapozzák.

Az ünnepre való készülődés a gyermek korának, képességeinek megfelelően közös tevékenység, melyben együtt tervezünk, szervezünk, készítjük a hagyományokat idéző jelképeket.

Célunk:

- Biztosítani a gyermekek számára a tevékenységeknek és a társas kapcsolatnak azt a rendszerét, amelyben személyiségfejlődésük pozitív irányba mutat.
- A magyar nyelv szépségének, kifejezőképességének megismertetése.
- A magyar népi kultúra ápolása, a hagyományörzés korosztálynak megfelelően.

Feladataink:

- Közösén készülni az ünnepekre.
- Az ünnep fényét emeli az alkalomhoz illően feldíszített óvoda.
- A programok erősítsék a gyermekekben a hagyományok tiszteletét, az összetartozást, a közösségi érzést, az egymásra való odafigyelést.
- Könnyítsük meg a beilleszkedés folyamatát.
- Közös élményszerzés biztosításával ünnepek, hagyományok megismertetése életkori sajátosságokhoz igazítva.
- A hagyományok ápolása közben az együttjátzás, együtt munkálkodás, tervezgetés tegye örömtelivé a várakozás időszakát.
- Érezzék a gyermekek a hétköznapok és az ünnepnapok váltakozását, ritmusát, éljék át a hagyományos ünneplést a népszokások megismerése által. A szokások újraélesztésével törekedni kell arra, hogy hiteles hagyományt adjunk át.
- Erkölcsi tulajdonságok fejlődését a szokásrendszer megállapítását segítjük.

Óvodai ünnepnapok, jeles napok:

- *Születésnapok:*

Óvodánkban hagyománya van a gyerekek születésnapjainak köszöntésének, számukra ez várva várt esemény. A gyermek központba kerül, társai ráfigyelnek, vele törődnek, őt “ünneplik”. A szülőkkel közösen elfogadott köszöntési mód, a vidám ünneplés az érzelmi szükségletek kielégítését szolgálja.

- Tehetségnapi bemutatkozó műsorok szervezése. (március- április)
- *Anyák napja (május első vasárnapjához közeli időpontban):*
A gyerekek számára fontos ünnep az Édesanyák ünnepnapja. Az anya köszöntésére a gyerek érzelmeteli aktivitással készül. Az óvónő az érzelmi kötődés mélyítését szorgalmazza, az ajándékkészítés és az anyák napi ünnepség által. A kis és középső csoportosok ekkor adják elő évváró műsorukat is.
- *Ballagási ünnepség (június elején):*
A ballagás igazán ünnepi alkalom arra, hogy a nagycsoportosok elbúcsúzhassanak az óvodától, társaiktól, felnőttektől, számot adhatnak magukról, tudásukról. A műsor összeállításánál mindenkor figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait. Az előadás megszervezésekor az igényességre és a színvonalasságra törekszünk. Közös ünnep az óvoda valamennyi búcsúzó nagycsoportosa számára.

Népszokásörző jeles napok és természetóvó jeles napok:

- *Mihály napi búcsú:*
Településünkön nagy tiszteletben tartják a búcsú napját, bár a régi egyházi ünnep mára a legtöbb család számára a kirakodó vásár látogatását jelenti. Az óvodában az ünnep hangulati előkészítésére törekszünk.
- *Szüret (szeptember vége, október eleje):*
Betakarítással, szürettel kapcsolatos irodalmi és zenei anyagok alkalmazásával éljük meg óvodánkban.
- *Állatok világnapja (október 4.):*
Irodalmi, zenei, vizuális és környezet megismerésére nevelés, valamint szervezett játék és kötetlen beszélgetés szolgálhatja a jeles naphoz való megemlékezést.
- *Márton nap (november 11.):*
Az egész hetet a jeles naphoz kapcsolódó tevékenységek megvalósítása jellemzi.
- *Katalin nap (november 25.):*

- Katalin napi ághajtás. Időjárásjósoló nap. Felelevenítjük a hozzá kapcsolódó szólásokat is.
- *Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig):*
A karácsony előtti várakozás időszaka. A karácsonyi előkészületekhez hozzátartozik a csoportszobák alkalomhoz illő takarítása, díszítése. Öröközöld adventi koszorút készítünk négy szál gyertyával. A hetente meggyújtott gyertyák jelzik az ünnep közeledtét. Megszépítik a karácsonyvárást, az ünnep hangulati előkészítése történik.
  - *Mikulás (december 6.):*
A Mikulás minden csoportot meglátogat, ajándékot hoz a gyerekeknek. A gyerekek verssel, dallal köszöntik.
  - *Karácsony (december 25-26.):*
Óvodánkban az ünnep hangulati előkészítése történik. Az ünnephez kapcsolódó irodalmi, zenei anyagok, vizuális tevékenységek a karácsony üzenetének megéreztetését segítik elő. Az ünnepet megelőző utolsó hét választott napján ünnepi terítéssel készülünk, közös ebéd során az ünnep fényében üljük körül az asztalt.
  - *Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig):*
Jellemzően februárban egy héten keresztül a farsang témájával foglalkozunk. Farsangi álarcok és kisse-báb készítése, kisse-báb égetés, versengések, játékos vetélkedők és jelmezes karnevál teszi emlékezetessé az ünnepi hetet.
  - *Nőnap (március 8.):*
A fiúk apró, jelképes ajándékkal kedveskednek a lányoknak, az óvoda női dolgozóinak. A nemi identitástudat fejlesztése és közösségi nevelés valósul meg.
  - *Március 15.:*
A hazafiasságra való nevelést, a szülőföld iránti szeretetet, kötődést erősítjük az ünnepre való emlékezésünkkel. Egész hetünket kitöltheti a témával való foglalkozás, hiszen minden tevékenységformában megjeleníthető, komplexen alkalmazható.
  - *Sándor, József, Benedek (március 18,19,21.):*
„A zsákban meleget” hozó jeles napoktól kezdődően folyamatosan figyeljük az időjárás, a természet változásait. A kapcsolódó zenei és irodalmi anyagok választása elősegíti a jeles napok megismerését.
  - *A víz világnapja (március 22.):*
Környezeti neveléshez kapcsolódó, természetóvó jeles nap. Benti feldolgozáson túl lehetőség az óvónők számára séták szervezése az Arlói tóhoz, közeli patakokhoz.
  - *Húsvét (változó ünnep):*

Az ünnep hangulati előkészítése történik. Az igényes dekorációk, a tervezett gyermeki tevékenységek (pl. locsolóversek tanulása, barkácsolás, tojásfestés) megvalósítását követően a csoportokban is felelevenítjük a húsvéti locsolkodás szokását.

- *Föld napja (április 22.):*

A természet szépségének megláttatása, környezettudatos magatartás alakítása a feladatunk. Séták, kirándulások szervezésével is megvalósítható a csoportokban.

- *Madarak, fák napja (május 10.):*

Irodalmi és zenei anyagok alkalmazásával, vizuális tevékenységekkel, szervezett játékkal, beszélgetéssel, séták és kirándulások szervezésével valósítható meg a jeles napra való emlékezés a gyermekcsoport figyelembevételével és az óvónő érdeklődése alapján.

- *Gyermeknap (május utolsó hetén):*

A mindennapok során nem alkalmazott tevékenységek és szervezési módok alkalmazásával tesszük élményszerűvé és emlékezetessé a gyermekek számára. Lehetőség az óvodai szintű (7 csoport együtt) megvalósítása is.

- A két jeles nagy ünnep kapcsán évenkénti választással szervezünk egy *gyermekközösségi napot* (Karácsony, Húsvét).

Az óvónő magatartása az ünnepnapokon:

Az ünnepi készülődések élményeit a felnőttek bensőséges, ünnepelni tudása teszi maradandóvá. Ezt a hitelességet erősítjük az öltözékünkkel és az ünnepnapok másságával. Az ünnepi készülődésben az érzelemfokozó hangulati elemeket helyezzük előtérbe, az ünnepnap, a gyermeknek a kiteljesedést adja. Egyes ünnepek előkészítésébe bevonjuk a szülőket. Alkalmat teremtünk a néphagyományokhoz kapcsolódó szokások megismerésére.

VII.3. Nemzetiségi nevelés

Magyar nyelvű cigány kulturális nevelés

A nemzetiségi óvodai nevelés hazánk egységes nevelési fejlesztési rendszerének része, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

Nemzetiségi nevelésnek jelen kell lenni valamennyi olyan óvodában, ahol legalább nyolc szülő a nemzetiségi nevelésben való részvételt gyermeke számára kérelemben, nyilatkozatban igényli. A nemzetiségi nevelésünk formája: magyar nyelvű cigány kulturális nevelés.

Időkerete: heti 1-2 alkalom, saját csoportban, mikrocsoporthoz tartozó formában.

Az óvodai nevelés keretében pedagógiai programunk jelen fejezete tartalmazza a roma kultúra, művészetek és hagyományok értékei közül azokat, amelyek az óvodás gyerekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségeiknek megfelelnek.

Cigány nemzetiségi óvodai nevelés célja:

- A roma életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása és fejlesztése.
- A nemzetiségi identitástudat kialakulásának és fejlesztésének segítése.
- A gyermekek egészséges életvitelének, biztonságos, harmonikus fejlődésének biztosítása, az egyéni és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A másság tiszteletben tartása, elfogadása, melynek eredményeképpen kölcsönös együttműködés alakul ki a játékon és a különböző érzelmek gazdag, életkornak megfelelő hagyományokat ápoló tevékenységeken keresztül.
- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek felkarolása, segítése, részképesség zavarainak kialakulásának megelőzése, fejlesztése.

Feladatunk:

- A nemzetiség kultúrájának és szokásainak megismertetése.
- A pozitív érzelmi viszony kialakítása a nemzetiségi kultúra iránt, melynek hatására erősödik az identitásuk
- Fontos feladat, hogy a magyar, roma gyermekek ismerjék meg és tartsák tiszteletben egymás hagyományait, szokásait.
- A roma gyermekeket nevelő óvodák alapvető feladata a körültekintő testápolási higiénia, az étkezési kultúra megalapozása, az öltözködési szokások kialakítása. Az egészség megőrzéséhez szükséges a szokások megalapozása, a harmonikus, szép mozgás elsajátíttatása.
- Másság elfogadtatása.
- Az anyanyelvi nevelés területén a nyelvi képesség, a kommunikáció fejlesztése.

A nemzetiségi nevelés tevékenységi formái:

Óvodánk pedagógiai programjában kitűzött célok, a megvalósításához kapcsolódó feladatok minden óvodánkba járó gyermek harmonikus fejlődését, személyiségének kibontakoztatását kívánja elérni, oly módon, hogy alkalomszerűen beépítjük munkánkba a cigány kultúra sajátosságait is. Tudatosan kell építeni a cigány kultúra és többségi kultúra közötti különbségre és hasonlóságra.

A nemzetiségi nevelés tevékenységi formáiból az alábbi négy területen valósítható meg a roma nemzetiség hagyományainak ápolása, a nemzetiségi nevelés.

Verselés, mesélés

Feladatunk:

- Cigány mesék, versek gyűjtése, bemutatása
- A felhasználandó irodalmi anyagok – nemzetiségi nevelésének megfelelő – igényes összeállítása.

Ének, zene énekes játék, gyermektánc

Feladatunk:

- A felhasználandó zenei anyagok igényes összeállítása (cigány dalok, zenék gyűjtése, bemutatása).
- A nemzetiségi anyanyelv, táncművelés megalapozását szolgáló zenei élmények tervezése (zenehallgatási anyag).
- Cigány táncművelés megismertetése.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Feladatunk:

- A nemzetiségi kultúrában jelentkező alkotói technikák beépítése.
- Helyet és lehetőséget kell biztosítani a nemzetiséghez tartozó rokonoknak, ismerősöknek produktumaik bemutatására, (alpműveletek megismerése, gyakorlása, pl. vesszőfonás)
- Teret engedni a sajátos roma szín és formavilág kifejezésének

A külső világ tevékeny megismerése

Feladatunk:

- A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei iránt.
- A nemzetiségi szokások, népviseleti hagyományok, tárgyi jellemzők megismertetése, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A gyermekek mennyiségi-, alaki-, nagyságbeli-, tér-és síkbeli szemléletének alakítása.

A fenti feladatok szakszerű teljesítéséhez szükséges, hogy segítő és partneri kapcsolat alakuljon ki az óvoda és a szülők között, valamint a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviselői, és az óvoda között.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a roma nemzetiség kultúrája iránt.
- Ismer a nemzetiség kultúrájából merített meséket, verseket, dalokat.
- Ismeri a helyi nemzetiségi szokásokat, hagyományokat és tárgyi kultúra értékeit; megtanulta azok tiszteletét és megbecsülését.
- A gyermekek rendelkeznek olyan szókinccsel, amellyel képesek a megszerzett ismeretek közvetítésére.
- Rendelkeznek azokkal az ismeretekkel, amelyek szükségesek a zökkenőmentes iskolakezdéshez.

VIII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére a következő együttható tényezők hatására - a gyermek belső érése, a családi és óvodai nevelési folyamat eredményeként- eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Az eredményes iskolai munkához az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi
- lelki
- szociális érettség.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Életkorának megfelelő testsúly és magasság jellemzi. Érzékszerve és mozgásrendszere ép. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan képes irányítani.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. A szűkebb és tágabb környezete iránt egyre nagyobb érdeklődést mutat. A különböző tevékenységek felkeltik érdeklődését. Az érzékelés észlelés tovább differenciálódik, különös jelentőségű a téri észlelés fejlettsége mellett, a vizuális és az akusztikus differenciálás. A képszerű gondolkodását felváltja az elvont gondolkodás, az elvont fogalmakon át eljut a műveletek elvégzésének szintjéig. Felismeri az analízis-szintézis műveleteit –a rész-egész viszonyait –, amely az olvasás, írás, számolás tanulásánál fontos. 10-es számkörben számol, ismeri a több-kevesebb, kisebb-nagyobb fogalmát. Érthetően, folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában fejezi ki.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek: az óvodáskor végére a gyermekeink szociálisan is érette válnak az iskolára. Kedvező iskolai légkörben készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival. Az érettség mutatója, hogy vágyait, gondolatait, cselekedeteit már nem az emóciók (érzelmek) uralják, egyre jobban megérti, hogy kívánságai nem azonnal, hanem csak később teljesíthetőek, képes „késleltetni, gátolni”.

IX. Az Esélyteremtő Pedagógiai Programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

1. Esélyteremtő Pedagógiai program hatályba lépése, érvényessége

Az óvodavezető jóváhagyását követően a kihirdetés napján (2021.09.01.) lép életbe és visszavonásig érvényes. Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a 326/2020. határozatszámú jóvá hagyott pedagógiai program.

A pedagógiai program személyi hatálya:

- az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre.
- azon személyekre, akik az intézményekkel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.

A pedagógiai program területi hatálya:

- az Óvoda területére
- az óvodák által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó – óvodán kívüli programok helyszínére.

2. A pedagógiai program felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program bevételeinek felülvizsgálatára, ezt követően a program módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- A törvényben megfogalmazottaknak megfelelően, négyévenkénti értékelés és felülvizsgálat, szükség esetén módosítás
- Jogszabályi változás esetén
- A nevelőtestület tagjai többségének írásban történő kérése alapján /50% plusz 1 fő esetén/
- Továbbá a fenntartó, valamint az intézmény vezetőjének és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén

A módosított pedagógiai program a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától lép hatályba.

3. A pedagógiai program nyilvánossága

Az Arlói Tengerszem Óvoda Esélyteremtő Pedagógiai Programja nyilvános, egy- egy példánya a következő helyeken megtekinthető:

- Intézményünk két épületének vezetői irodáiban
- Mindhárom épület főbejáratánál
- Minden óvodai csoportban

Ezen kívül az óvoda honlapján is megtekinthető: www.arloovoda.hu

Fontosnak tartjuk, hogy a pedagógiai programot a szülőkkel széles körben, minden év első csoportos szülői értekezletén megismertessük.

A fentiekén túl a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az óvoda vezetőjétől, vezető-helyettesétől és a csoport óvodapedagógusaitól.

IX. Záró rendelkezések

Jelen pedagógiai programot az óvoda nevelőtestülete fogadja el, amely az óvodavezető jóváhagyásával válik érvényessé. A Pedagógia Program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kapnak az Nkt.: 72. § (1) (5) alapján. A fenntartót egyetértési jog illeti meg, amennyiben a módosítás után a fenntartóra többletkötelezettség hárul. Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján az óvoda vezetője nyilatkozatot tesz, hogy a pedagógiai program jelenlegi változása a fenntartótól többletfinanszírozást nem igényel. A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el. A hatályba lépett programot meg kell ismertetni az óvoda azon alkalmazottaival is, akik nem tagjai a nevelőtestületnek.

Legitimációs záradék

- 1.) Készítette az Arlói Tengersizem Óvoda nevelőtestülete.

Dátum:

.....
óvodavezető

Ph

- 2.) Az Arlói Tengersizem Óvoda módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban magasabb jogszabályban – 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) bek. a) pont. – biztosított véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és a dokumentumról **szakmai véleményt alkotott** az intézményben működő szakmai munkaközösség.

Dátum:

.....
szakmai munkaközösség-vezető

- 3.) Az Arlói Tengersizem Óvoda módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban az óvoda nevelőmunkát segítő alkalmazottai a **tájékoztatást megkapták.**

Dátum:

.....
a nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében

- 4.) Az Arlói Tengersizem Óvoda módosított pedagógiai programjáról magasabb jogszabályban – Nkt. 72. § (5) bek. -biztosított jogok alapján a szülői közösség a **tájékoztatást megkapta.**

Dátum:

.....
a szülői közösség nevében

- 5.) Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján Némethné Balázs Gabriella, mint az Arlói Tengerszem Óvoda vezetője nyilatkozom, hogy a pedagógiai program jelenlegi módosítása a fenntartótól többletfinanszírozást nem igényel.

.....
intézményvezető
Ph

- 6.) Az óvoda nevelőtestülete magasabb jogszabályban meghatározott elvárás alapján, át nem ruházható jogkörében – (Nkt. 26. § (1) bek. és Nkt. 70. § (1)-(2) – biztosított döntési hatáskörében számú határozatával **elfogadta.**

Dátum:

.....
nevelőtestület nevében

- 7.) Az óvoda nevelőtestülete által elfogadott módosított pedagógiai programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban (Nkt. 26. § (1) meghatározott **döntési hatáskörében** határozatszámom **JÓVÁHAGYTA.**

Dátum:

.....
óvodavezető
Ph